

REVISTA
DE
L'ASSOCIACIÓ
DE
MESTRES
ROSA SENSAT

in-fan-ci-a

10

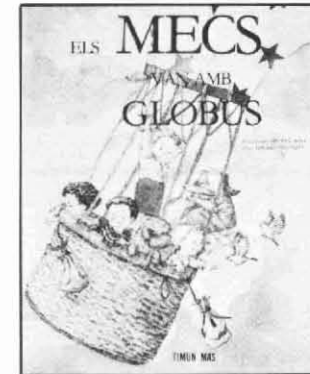
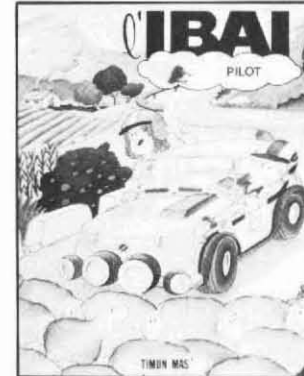
gener - febrer 1983

els llibres infantils més divertits

*bàsics per a la biblioteca
de la vostra escola*

col.leccions de TIMUN MAS per a infants:

En Teo descobreix el Món 14 títols

Els Mecs juguen a... 8 títols

En Nico i l'Anna els amics d'en Teo 7 títols

Històries Fantàstiques

de l'Ivó i la Tina 4 títols

L'Ibai 4 títols

En Cèsar i l'Ernestina 4 títols

EDITORIAL TIMUN MAS

Via Laietana, 17 - Barcelona-3

UN ANY

El 28 de desembre de 1981, ara fa un any, el Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya publicava una proposició de llei sobre l'educació dels infants fins a tres anys. L'11 de març de 1982, finalment, el Ple del Parlament discutia la proposició i decidia no prendre-la en consideració.

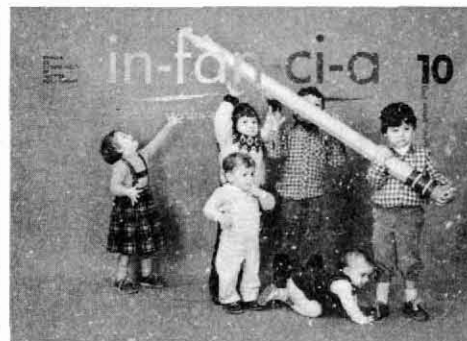
In-fàn-ci-a ha publicat el text de la proposta, els punts de vista dels diversos grups parlamentaris, i la ressenya periodística de la sessió plenària. Un dels motius adduïts per tal de no prendre en consideració la proposició de llei, era el decret que s'havia signat justament dos dies abans, el 9 de març, decret que havia de «regular l'atenció assistencial i educativa als infants fins a sis anys no inscrits en centres d'ensenyament».

In-fàn-ci-a publicà l'esmentat decret i així tots hem pogut saber que preveia la seva aplicació a partir d'una doble normativa que posteriorment havien de dictar el Departament de Sanitat i Seguretat Social i el d'Ensenyament. Aquesta normativa no ha estat encara publicada. Ha passat un any des que la proposta fou feta.

Un any per a què? Els educadors dels nens més petits sabem de la importància que té un any en els primers passos de la vida del nen, «El primer any», «el segon any», són per nosaltres expressions carregades de sentit i de sentiments, car poden recobrir realitats molt diverses i fins enconrades: des d'un meravellós procés d'obertura a la vida humana, fins a una tràgica, criminal, limitació de les possibilitats del nen.

Així mateix els educadors dels nens més petits sentim que els primers passos d'un Parlament, d'una Generalitat, deuen ser molt importants. Que si el primer any de vida del Parlament reestablert permeté la gestació d'una proposta d'educació d'aquells infants, el segon any de vida de la Generalitat havia d'haver estat ja el primer d'unes realitzacions que possessin tots els menuts de Catalunya en la línia d'aquell meravellós procés.

No ha estat així i, doncs, no podem deixar de posar la qüestió: un any, per a què?

EL LLAPIS GEGANT, un objecte nou i sorprenent per a tots, què pot significar per als infants?

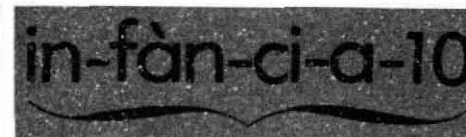
Edició i Administració: A.A.P.S.A.
«Associació de Mestres Rosa Sensat»
Còrsega, 271 - Telèfon 237 07 01
Barcelona-8

Direcció: Irene Balaguer
Cap de Redacció: Pepa Òdena
Secretària: Francina Martí
Consell de Redacció:
Pep Bras, M. Antònia Canals, Mercè Comas,
Elena Esteva, Teresa Folguera, Roser Gómez,
Carme González, Núria Jiménez, Montserrat
Perramon, Joan Ripoll, Tina Roig, Roser Ros

Projecte gràfic: Enric Satué
Fotografia coberta: Gabriel Serra
Composició: Grafítex
Fotolits: Roldán
Impremta: Litoclub
Dipòsit legal: B-1761-81

Distribució: L'Arc de Berà
Subscripcions: «Associació de Mestres
Rosa Sensat» Còrsega, 271 - Barcelona-8

Preu de subscripció: 1.500 ptes. l'any
P.V.P.: 280 ptes.

Plana oberta	2
Educar de 0 a 6 anys:	6
EDUCAR LA VEU. Montserrat Martorell	
TEMPS ERA TEMPS...	
«MANUAL PARA LOS MAESTROS DE ESCUELA DE PÁRVULOS»	8
Pablo Montesino.	
Escola 0-3:	
DE LES GOLFES A L'ESCOLA BRESSOL	11
Cristina Magrini.	
MESTRES I PARES: UNA EXPERIÈNCIA DE RELACIÓ	13
Equip de l'E. Bressol Niu d'Infants.	
Bones pensades:	17
LA CAPSA DE LES SORPRESSES	
Escola 3-6:	
COM PASSAR-HO BÉ TOT FENT LLENGUATGE	18
Carme González i Carrera.	
LA FUNCIÓ DEL PARVULARI	22
Pia Vilarrubies	
Infant i Societat:	
ALIMENTACIÓ, NUTRICIÓ I EDUCACIÓ	26
Rosa Costa Pau.	
EL LLENGUATGE DELS CONTES	29
M. Àngels Ollé i Romeu.	
Infant i Salut:	
SÓN NOCIUS PER A LA INFÀNCIA ELS RAIGS X?	32
Isabel Badell i Serra.	
LA MORBILITAT SOMÀTICA INFANTIL	
RELACIONADA AMB LA GUARDERIA	36
J. Bras - J. Ripoll - C.A. Wennberg	
Racó del conte:	
AUCA DE LES BÈSTIES	38
Joan Amades.	
Informacions	42
Cop d'ull a revistes	45
Biblioteca	46

in-1

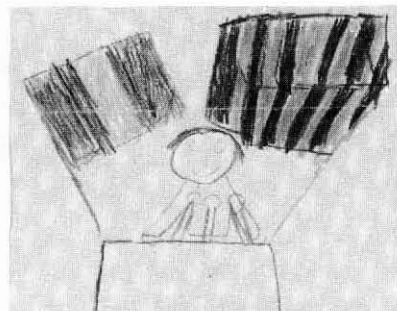
plana oberta

2-fàn

Les eleccions

Acaba de sortir l'últim número d'**In-fàn-ci-a** i quina és la meua decepció en veure que no parlem en absolut de les eleccions a nivell de les classes. Com pot ser? També sou dels que penses que parlar de les eleccions i del valor de la Democràcia en contra de la Dictadura és fer política?

Vivim junts i les nostres activitats han de ser valorades a consciència. L'Escola és una *petita comunitat i com a tal ha d'aprendre a viure amb Democràcia*; no acceptem a la mestra impositiva que resol les situacions d'una forma tallant i arbitrària, oi que no? Penso que justament els nens més petits de l'Escola, tan donats al egocentrisme (a mirar-se el melic) necessiten més que ningú que se'ls expliqui i no només amb paraules sinó amb fets. Portar a la pràctica la Democràcia a la classe que els infants practiquin les votacions, que facin petites reunions per a pensar i decidir que convé més per a la classe, que s'acostumin a escoltar i a pensar amb els altres, que sapiguen

ser crítics i busquin alternatives. En fi esperava que ens fessiu arribar algunes experiències o bé propostes diverses per a treballar-ho a la classe. No sé però m'imagino que hi han contes que també poden ajudar a divulgar el gran valor de que un poble sigui consultat i expressi la seva voluntat de com vol ser governat.

De totes maneres penso que encara hi sou a temps, ja que treballar-ho després de les eleccions no seria cap error, perquè l'impacte i la motivació ha estat i és molt fort, sinó observeu aquest dibuix!!

Maria Roig

He fet un any!, a l'escola bressol ho celebrem

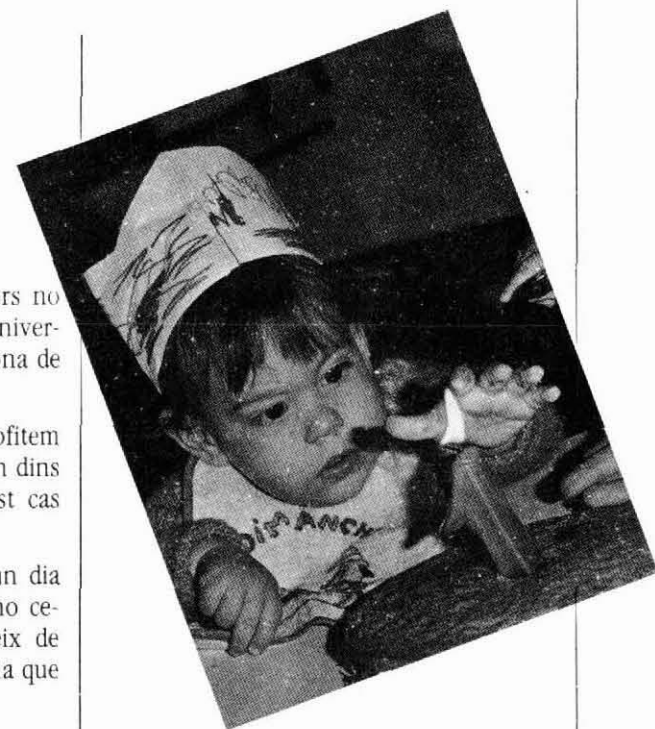
Molt sovint, tant pares com educadors no donem prou importància al primer aniversari del nen... («és petit i no se n'adona de res...»)

Però amb aquest sentiment desaprofitem una bona ocasió per a introduir el nen dins de l'ambient que l'envolta, en aquest cas l'escola bressol.

El dia de l'aniversari hauria de ser un dia «especial», de festa, per al nen que ho celebra i per als altres, (el nen gaudeix de l'ambient festiu, encomanat de l'alegria que es respira al seu entorn.)

Les activitats poden ser moltes.

- Ambientar la classe amb globus, serpentines, pintures, etc.

plana oberta

- Aprofitar la diada per afavorir que la resta de gent de l'escola bressol, (pares, nens, adults...) puguin conèixer el nen que avui celebra la seva festa.

Per això l'educador acompanya el nen a portar caramels als altres nens de l'escola que li canten cançons i aprofitem per fer conversa de quan ells eren més petits. Els més grans li fan una corona, (com és tradició en tots els aniversaris, amb «gomets» o pintures...). El nen petit aviat es cansa de portar la corona, però no hi fa res, amb ella podem fer molts jocs de posar i treure, posar-la al cap dels altres nens, amb cançons, «Gira el barret i tomba-li», «El Joan petit quan balla»... És un record d'un dia, de la seva festa... i que podrà retrobar de més gran.

Al seu dia, posem una fotografia del nen a la cartellera i expliquem que avui celebrem la seva festa perquè fa un any; un motiu més de conversa i de relació entre els nens i els seus pares. A més, els pares coneixen així altres nens i no sols els del grup del seu fill.

Fem fotografies del dia de la festa i les pengem després a la cartellera de la classe; aju-

den a reflexar una mica més la vida quotidiana del grup. Aquestes fotografies es po-

sen en un àlbum i és un material del que es pot servir el nen durant tota la seva estada a l'escola bressol, un material preciós per a la conversa amb l'educador i amb els altres nens, fent associacions de la seva vida a l'escola quan eren més petits.

La participació dels pares és molt important.

En aquest dia es demana que a la tarda vinguin una mica més aviat. Porten un pastís (pa de pessic que han preparat ells mateixos i una espelma). Al voltant de la taula tots plegats fem la cerimònia d'apagar l'espelma, repartir el pastís i cantar.

Arriben els altres pares i ho celebrem amb galetes i vi dolç; és una bona ocasió per xerrar els uns amb els altres, i per compartir entre tots l'alegria d'aquest primer aniversari, i amb la convicció que el nen rep aquest ambient festiu que es viu al seu voltant.

Ma Teresa Sogas
Escola Bressol Guinbó

plana oberta

40

Melmelada i els paraigües voladors

Aquell dissabte, quan Melmelada es va llevar i va obrir la finestra, va veure que uns núvols molt grans omplien el cel. Es va posar molt contenta; podria estrenar el seu impermeable de color groc i posar-se les botes vermelles. Va córrer a vestir-se i a rentar-se i va baixar a esmorzar.

Els dies que no hi havia escola, la mare feia esmorzars-sorpresa. «Què haurà preparat avui?», es preguntava Melmelada. Va arribar a la cuina-menjador i es va trobar un plat amb un entrepà de formatge i pernil en dolç calent; els *bikinis* eren el seu esmorzar preferit. Oh no!, també hi havia un bol de llet, i la llet no li agradava gens ni mica, però avui se l'hauria de beure tota, esmorzant amb la mare no podria ni tirar-la per l'aigüera ni deixar-la com si no l'hagués vist, de tota manera el *bikini* valia per tot. La mare estava amoïnada perquè si plovia no tindria el paraigua, tot just feia dos dies

l'havia dut a arreglar a casa del senyor Marçal, un vellet molt polit que vivia al carrer de les Heures, en deien aquest nom perquè totes les cases del carrer estaven vestides de verd de tanta heura que hi havia; Melmelada es va oferir per anar a recollir el paraigua; deia que el senyor Marçal coneixia els follets i que tenia uns paraigües amb uns poders molt i molt especials...

Va acabar d'esmorzar tot sentint les primeres gotes que musicajaven al carrer, es va posar el seu impermeable i va sortir cap a casa del senyor Marçal.

Se'l va trobar tot picant el mànec d'un paraigua.

— Bon dia Melmelada, feia dies que no et veia.

— Ja he començat l'escola senyor Marçal, però avui com que és dissabte tinc festa, i venia a buscar el paraigua de la mare.

— Però si fa dos dies que me l'ha dut! Aquesta gent jove no sé pas què es pensen, les coses per fer-les ben fetes necessiten el seu temps. A veure, a veure com està?

I mentre arreglava el paraigua, Melmelada va aprofitar per preguntar-li on es trobaven i què feien els seus paraigües màgics.

El senyor Marçal va somriure i poc a poc i molt fluixet li va dir que els seus paraigües, ni més ni menys, el que feien era volar, però no sempre, només quan començava el capvespre, quan tot just el sol se'n va a dormir i el cel té gairebé tots els tons del vermell i del blau...

Precisament avui n'havia acabat un, era de color xocolata i nata, i podia volar molt lluny. Fins a la lluna, potser? Va preguntar Melmelada. El senyor Marçal li va contestar que això depenia de la persona que el duqués, de fet tothom podia dur-lo, una nena, un nen, una dona, un home, una vella, un vell. I és clar, no tothom volia anar al mateix lloc, hi havia persones a qui agradava de viatjar fins els núvols, i jugar una estona tot fent-hi tombarelles, altres arribaven fins algun estel petit, s'hi passejaven una estona, i a vegades es trobaven amb alguna sorpresa, com era una petita flor, que algú havia deixat un dia pensant que tornaria

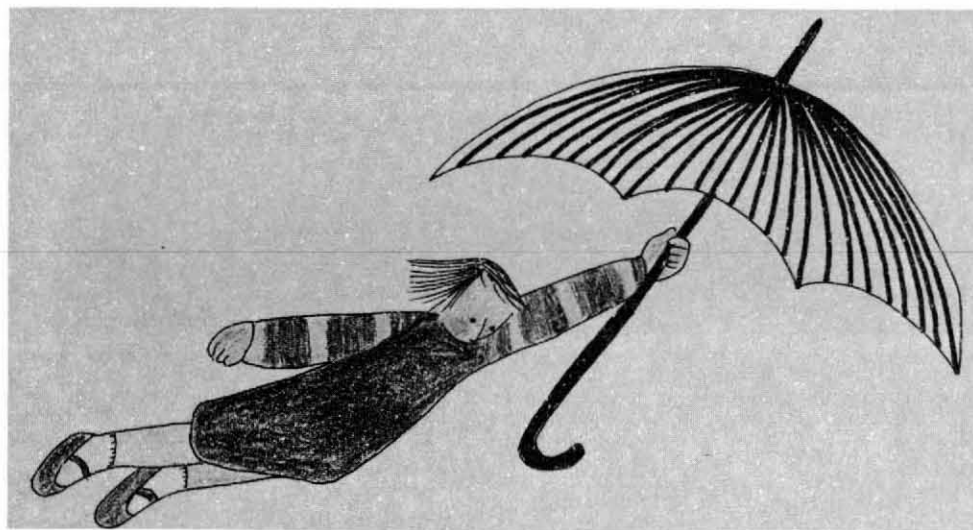

plana oberta

Mentre el senyor Marçal anava parlant, Melmelada es va decidir i de cop i volta li va demanar si li deixava provar el nou paraigua. Primer el senyor Marçal es va quedar molt parat, Melmelada era una nena molt petita però la va veure tan decidida, que li va dir que sí.

I vet aquí que cap al tard, Melmelada va tornar a casa del senyor Marçal, anava molt tapada, perquè li havien dit que més amunt dels núvols feia una fresqueta que déu n'hi do. Van sortir al pati del senyor Marçal amb el paraigua color de xocolata i nata, calia que en obrir-lo tanqués els ulls i només els obrís quan notés un pessigolleig al nas, si nó es podia marejar, i quan volgués parar o baixar havia de prémer amb el dit petit la punta del mànec del paraigua, i dir-li el que volia.

I dit i fet, Melmelada amb els ulls ben tancats va començar a anar cel enllà fins que va notar el pessigolleig al nas i aleshores els va obrir i —oh meravella!— es va trobar tota voltada d'estels, sota seu hi havien uns núvols color maduixa i molt lluny es veia el

sol-solet que se n'anava a dormir i la lluna que començava a despertar-se. Melmelada li volia anar a dir hola i li volia fer un petó, que era el que feia cada nit des de casa seva; com més volava més a prop la tenia; de sobte, el paraigua es va aturar i es va sentir una veu que deia:

— Però no us havia dit, que quan joestic plena m'agrada que el cel estigui net!

Melmelada no entenia res, el paraigua no es movia i una veu de dona no parava de rondinar, i d'on sortia aquella veu? Aviat va tenir la resposta, d'un estel que tenia molt a la vora va veure que en sortia una llum com

de bengala que se li anava apropant, rera la llum hi anava... potser un follet?, era un nen?, o un home? Tal vegada les tres coses. Era un personatge molt i molt especial. Duia, un jersei de ratlles, uns pantalons texans amb uns tirants i a més a més anava amb ulleres, rínxols d'or i somriure trapella. Es deia Morgan, el saltador dels estels. Es va acostar a Melmelada i li va dir:

— Uf! avui té un dia dolent, però no et preocupis aviat li passarà, és la lluna.

— És la lluna?, doncs jo he vingut per dir-li hola i fer-li un petó.

La veu va tornar a parlar:

— Morgan, a més a més de tenir el cel brut, em pots explicar amb qui estàs parlant?

— Amb la Melmelada.

I ella va aprofitar:

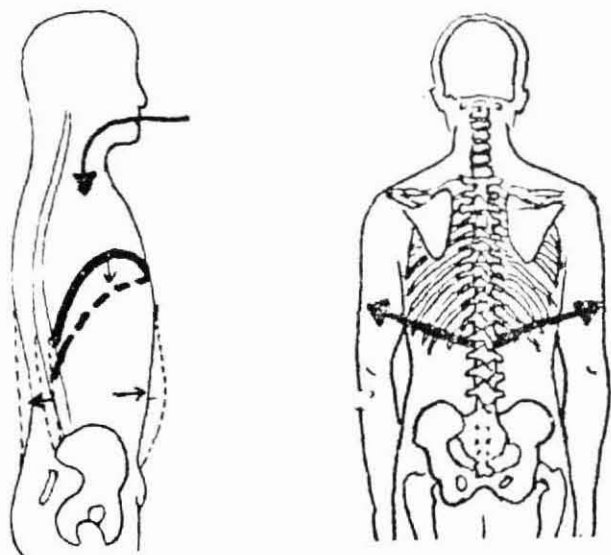
— Jo senyora lluna, us volia dir hola i fer-vos un petó.

I dit i fet. A la lluna li va canviar la veu i fins i tot va convidar Melmelada a fer un berenar-sopar però ella havia de tornar a casa seva.

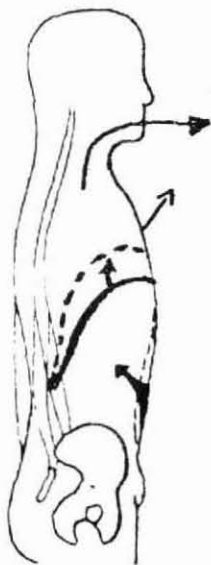
En Morgan la va acompanyar fins els núvols, que ara ja no eren de color maduixa, ara semblaven ben bé cotó fluix. Allà li va dir adéu i va seguir baixant fins que va veure el pati del senyor Marçal amb un puntet negre, després va adonar-se que aquell puntet era el senyor Marçal vist de lluny.

Un cop va posar els peus a terra va tenir la sensació d'haver somiat, el senyor Marçal li va fer una abraçada molt gran, Melmelada li va tornar el seu paraigua i se'n va anar a casa seva corrent, ja era molt tard i la seva mare ja feia estona que la cridava per anar a sopar.

Mireia Garriga

Inspiració

Expiració

EDUCAR LA VEU

MONTSERRAT MARTORELL i CODINA

M'han demanat que us parli, a vosaltres els mestres, de com evitar les temudes «afonies». No sabeu com es fa de difícil de fer unes consideracions sobre la veu, per escrit: ens falta el principal, la mateixa veu que serveixi d'exemple.

Més que donar fòrmules vull aclarir uns quants punts:

Quan parlem dels problemes de la veu sempre pensem en el coll, com si fos l'únic responsable de la mala fonació, i en realitat és el que rep més directament les conseqüències del nostre mal funcionament com a instrument musical. Però aquest instrument és tot el nostre cos; el coll —cordes vocals— n'és una part molt important, però no l'única.

Podríem dir que la veu és un producte de l'instrument que està constituït per l'energia aportada pels pulmons en forma de flux constant d'aire, un oscil·lador —cordes vocals— que genera una sèrie d'impulsos a una freqüència determinada, provocant un doll de veu i una caixa de ressonància o uns resonadors formats pel tub vocal —laringe, faringe, boca, fosses nasals— que emmotlla aquest doll de veu emetent finalment el so que qualifiquem de veu humana.

La respiració serà el nostre primer objectiu. Sense una respiració correcta mai no tindrem una bona veu i menys encara una veu sana. En la respiració de repòs, l'expiració és un fenomen passiu, però passa a ser actiu, i el podem controlar voluntàriament, en el moment de parlar o cantar.

Ha de ser una respiració abdómino-diafragmàtica i costal baixa, mecànica de respiració en la qual hi juga un paper de primer ordre la musculatura abdominal.

Per assolir d'una manera inconscient aquesta respiració —que d'altra banda ens és bàsica per a la bona fonació— és imprescindible tenir molta cura de la posició del nostre cos, però no només la de la caixa toràcica. Quan dic el cos, vull dir des dels dits dels peus fins el punt més alt del cap.

Si estem ben posats ens serà difícilíssim respirar malament (respiració clàvicular).

Cal entendre que estar ben posat no vol dir de cap manera anar tibant; el cos ha d'estar en extensió no en tensió. Això ens porta a un altre capítol molt important, el de *la relaxació*.

És imprescindible saber-nos relaxar, especialment tota la musculatura del cap, coll, clatell i espatlles. En canvi, és freqüent veure com la gent sembla que s'esforça en provocar un enduriment muscular en tota aquesta zona, creant així una cuirassa muscular que impideix el bon funcionament dels principals òrgans de fonació.

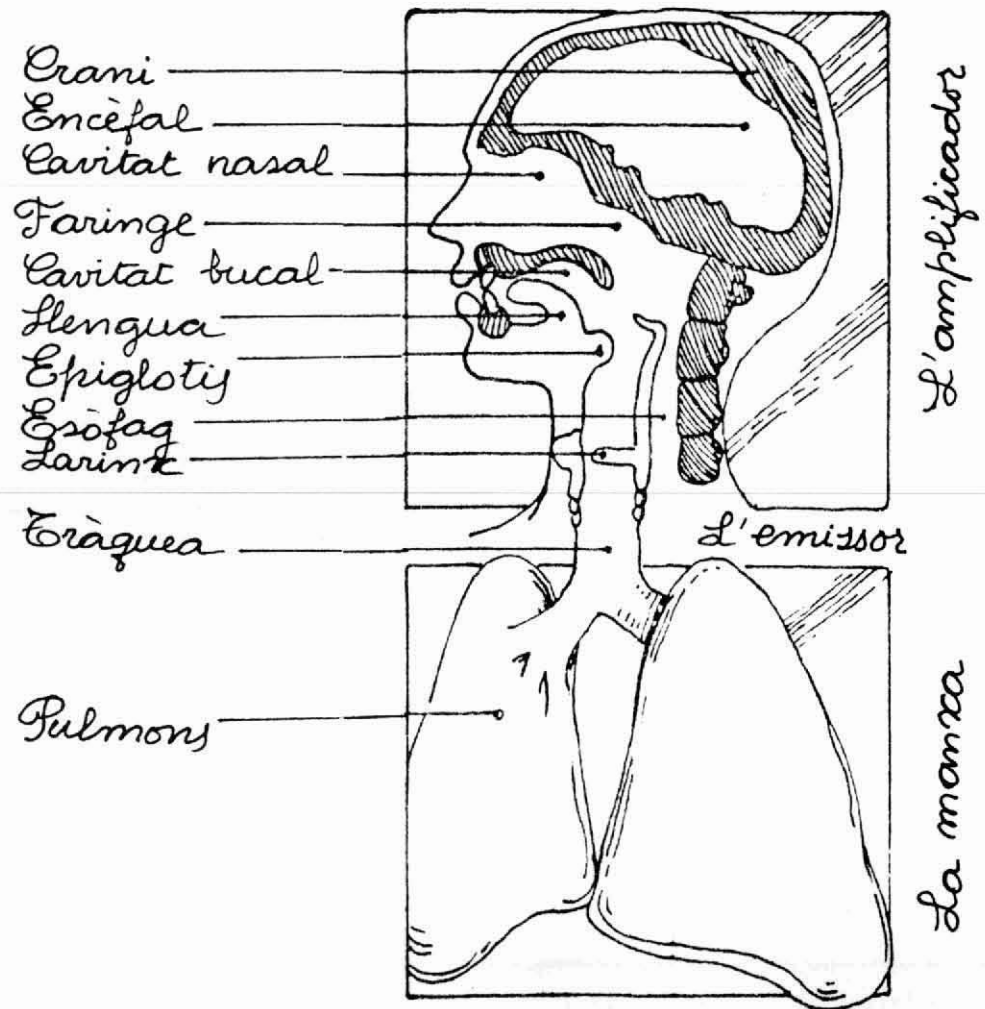
Us pot semblar que tot el que he dit no té res a veure amb les afonies, però sí que hi té: és l'essencial perquè la veu surti de vosaltres sense traves, que és com ha de ser. L'heu de deixar anar sense esforç. Moltes vegades la veu sembla engabiada, engabiada per l'encarcament, tibantor, males posicions, mala respiració i malgrat tot encara podeu parlar, i és que tenim recursos il·limitats. Però no n'hem d'abusar ja que ens pot portar males conseqüències.

També hem d'evitar els irritants puntuals com els refredats, cridar, parlar en un to no adequat, o massa fort o massa baix, el tabac —tant el que fumeu vosaltres com el que fumen els vostres veïns—, els alcohols, els picants, les begudes massa fredes o massa calentes i un llarg etc.

M'agradaria que ho veiéssiu més com un problema d'actitud que no pas com una necessitat d'acumular unes tècniques i unes regles.

És molt important que us interesseu pels problemes de la veu pel vostre benestar i perquè us sigui un bon mitjà i no un obstacle per a la vostra professió, però heu de pensar també en la gran responsabilitat que teniu davant dels vostres alumnes; ells parlaran imitant la vostra veu.

M.M.C.

La revista **In-fàn-ci-a** té per sobrenom: «educar de 0 a 6 anys». Tots els qui estem doncs, compromesos en la tasca d'educar de 0 a 6 anys, tots els qui tenim entre mans la tasca de començar a modelar la personalitat dels petits (petits en anys que no pas en importància!) no podem pas oblidar que en el poc temps que fa (mitjan segle XIX) que es considera l'educació dels 0 als 6 anys un problema d'àmbit social i polític, moltes coses han estat dites sobre aquest tema.

Potser ens atreviríem a dir que l'escola dels més menuts s'ha beneficiat molt més que l'escola dita «primària o elemental» dels avenços que han anat fent els diferents camps de la ciència.

Així, per exemple, la psicologia, ciència que ha vist néixer aquest nostre segle XX i durant el qual ha experimentat un creixement qualitatiu ben important, tot donant-nos a conèixer la forma d'actuar dels infants i les seves raons més profundes. La medicina, en tots aquells aspectes que permeten que l'infant creixi sa i fort (la higiene, l'alimentació, la salut en general). També l'arquitectura i les noves concepcions de distribució dels edificis, han influït en el moment de la creació d'escoles per a infants menuts on l'espai sigui abundós, lluminós i pugui estar al servei de les seves necessitats d'esplai i de moviment. I no podem pas oblidar la influència d'uns mestres excel·lents (tant aquells que han quedat a les pàgines de la història amb nom i cognom, com aquells altres que han anat fent la seva tasca quotidiana sense defallença i d'una manera aparentment anònima) que han conformat l'educació dels petits com una tasca altament formativa, modeladora de caràcters, potenciadora d'aptituds, per damunt de la tasca prioritàriament instructiva que havia caracteritzat l'escola elemental i que hauria caracteritzat també l'escola dels petits si no haguéssim comptat amb l'ajuda dels més diversos camps de la ciència o si ens hagués mancat la perseverança i l'empenta d'aquests mestres.

És per tal d'ajudar-nos a conèixer el què ha estat dit sobre l'educació de les primeres edats, què n'opinaven els mestres pedagogs, els metges, els psicòlegs, els polítics d'èpoques anteriors a la nostra que a partir d'ara podrem trobar a les pàgines d'**In-fàn-ci-a** textos que, situats en la seva època concreta, ens aniran permetent veure quina vigència no tenen encara les coses que allí es diuen, alhora que ens ajudaran a esbrinar quina ha de ser la nostra manera d'actuar.

Per tal de diferenciar els textos històrics dels altres, hem cregut convenient de fer-los destacar tipogràficament. Per tant si veieu una garlanda en qualsevol dels apartats de la revista dins de la qual hi ha un article amb un tipus de lletra diferent, penseu que us trobeu davant d'un text que podríeu començar a llegir amb un:

TEMPS ERA TEMPS...

En aquest primer TEMPS ERA TEMPS... us oferim uns fragments de Pablo Montesino extrets del seu «Manual para los maestros de la escuela de párvulos».

Pablo Montesino (1781-1849), metge de professió, diputat a les Corts de Cadis, emigrà a Londres per raons polítiques on prengué contacte amb el moviment educatiu de Buchanam i Owen. Al seu retorn inspirà i ajudà la creació d'escoles de pàrvuls, i mostrà el seu interès per la formació dels mestres d'aquestes edats. La seva influència es feu notar sensiblement la segona meitat del segle XIX.

ORIGEN Y CARACTER ESPECIAL DE LAS ESCUELAS DE
PARVULOS.

El establecimiento de escuelas de párvulos no es una invencion casual y repentina que haya debido sorprender á los que conocian los progresos hechos en el ramo de educacion pública desde la mitad del siglo último. Luego que dió principio en Suiza la reforma de la enseñanza elemental primaria, y se anunciaron en Francia, en Inglaterra, y en otras naciones civilizadas, igualmente que entre nosotros, nuevos y mas eficaces medios de mejorar la educacion popular, muchos individuos notables por su ciencia y su filantropía han tomado á su cargo en diferentes épocas la empresa de ilustrar la opinion, demostrando la necesidad de atender á este ramo importante y mejorarlo, publicando ideas luminosas y útiles, y proponiendo y ensayando algunas modificaciones prácticas que se iban acreditando en otras partes.

De tiempo inmemorial, en nuestro concepto desde la primera sociedad humana, debió haber madres que por sus ocupaciones, enfermedades &c. encargasen el cuidado de sus niños á la parienta ó vecina que se prestase á hacer este servicio; y esta es la primera idea que naturalmente se presenta de las escuelas de párvulos. Despues hubo verosímilmente en todos los paises algunas mugeres pobres que por su edad u otra razon no se podian destinar á otra cosa, y con la esperanza de alguna recompensa ó retribucion, se dedicaron á recoger y custodiar los niños pequeños de las vecinas ó conocidas que les daban este encargo; y las *Dame-schools* Inglesas, las *Salles d'asile* Francesas, y nuestras *Escuelas de amigas* en algunos

puntos de España, no han tenido en realidad otro objeto y han estado reducidas á este servicio. Mas esto no era en realidad comenzar temprano la educacion, pues ningun medio conducente al fin se aplicaba, sin que por esto desconozcamos que la sola circunstancia de libertar á las pequeñas criaturas de muchos riesgos personales, y evitar que aprendiesen mucho malo, era ya un beneficio importante aunque limitado á un corto número de personas.

Preparada, como hemos dicho, la opinion, era natural que se hiciesen esfuerzos y se sucediesen las tentativas para realizar los buenos deseos, cada día mas vivamente sentidos, de mejorar la educacion pública. Un rico fabricante inglés (Mr. Robert Owen), muy conocido por la singularidad de sus ideas relativas á los medios de reformar la sociedad humana, y promovedor entusiasta é infatigable de las mejoras sociales tal cual él las comprendia, concibió la idea de un establecimiento con el titulo de Institucion para la formacion del carácter, en que se proponia ensayar los remedios que él creia necesarios para la regeneracion del género humano. Colocado en una situacion ventajosa por su riqueza y su influencia sobre un número considerable de operarios, hizo construir en su gran fábrica de New-Lanark cinco piezas destinadas á escuelas, una de ellas de noventa pies de largo y sobre cuarenta de ancho; y en las cuales se dice que expendió la suma de cinco mil libras esterlinas, ó sean quinientos mil reales. Estas escuelas se abrieron en 1816, y en ellas se recibieron á los hijos de los trabajadores empleados en la fábrica. Destinó la primera escuela para los niños menores, desde que podian andar solos; la segunda para los que estaban algo mas adelantados en edad, y así sucesivamente hasta la de los adultos. Encargó las de párvulos, ó preparatorias como él llamaba, á un oficial

de tejedor, Diego Buchanan, de bastante instruccion, como suelen ser muchos artesanos en aquel pais, y de carácter á propósito. Proveyó Mr. Owen estas escuelas de medios con que divertir á los niños, y destinó un lugar para que jugasen al aire libre, sin perjuicio de que saliesen á pasear por el campo cuando el tiempo lo permitia.

El objeto y mecanismo de estas nuevas instituciones fue luego conocido en toda la Europa y parte de la América. Austria, Prusia, Holanda, Bélgica, Italia, y sobre todo Francia, se apresuraron á crear escuelas de esta clase con diferentes denominaciones.

Tambien en España, tan pronto como el aspecto político de nuestro desgraciado pais ofreció alguna esperanza de superar los obstáculos que se ofrecian á los progresos de la razon; desde el momento mismo en que la augusta Reina Gobernadora pudo interponer su autoridad suprema y dar el impulso necesario para el fomento de los ramos esenciales á la prosperidad pública; y en medio de los síntomas espantosos de la crisis que debia terminar nuestros males, se pensó en el establecimiento de escuelas de párvulos. Un Ministro celoso por la educacion pública, y penetrado de la necesidad de reformar y generalizar la primera enseñanza, comenzó á realizar los maternales deseos de S. M. con la expedicion del Real decreto de 31 de Agosto de 1834 mandando establecer una escuela normal de enseñanza mútua y creando la Comision central de instruccion primaria por otro Real decreto de la misma fecha. Esta Comision creyó conveniente que pasasen á Lóndres dos jóvenes para aprender prácticamente el método prescrito para la escuela normal en la mejor escuela de esta clase conocida en la Europa; lo propuso á S. M. y mereció su Real aprobacion. En las instrucciones que se dieron á estos jóvenes se les encargaba que visitasen los nuevos establecimientos de escuelas de párvulos, y se informasen detenidamente

de todo lo necesario para establecerlas aqui despues. La complicacion y gravedad de los sucesos políticos retardaron y frustraron en parte el proyecto; mas el Gobierno de S. M., que no perdía de vista este importante negocio, recomendó á los Gefes políticos en Agosto de 1836, por medio de una circular, el establecimiento de escuelas de esta clase en sus respectivas provincias; lo que tampoco tuvo lugar por las dificultades cada vez mayores que ofrecian las circunstancias. En 24 de Mayo de 1838 otra Real orden confió á la Sociedad Económica Matritense el encargo de formar una asociacion destinada exclusivamente al establecimiento y propagacion de estas escuelas.

Las escuelas de párvulos, por mas que en ellas todo sea nuevo, nueva la especie de discípulos, nuevas las materias de enseñanza y nuevo el método de enseñar, no dejan de ser escuelas ó lugares destinados á la enseñanza de muchos individuos. No se enseña ciertamente palabras ó reglas especiales para un ramo de instruccion determinada; ni se dedican los discípulos desde luego y exclusivamente á ejercicios mentales ó mecánicos para aprender á leer y escribir, porque seria prematuro é inútil trabajo; pero se les enseña y aprenden lo que mas les importa saber para su felicidad y la de todos. Aprenden á hacer buen uso de sus facultades intelectuales y morales; aprenden á obrar y á discurrir como seres dotados de razon. Reciben toda la instruccion de que son capaces en su edad, y se observa que su capacidad es mayor de lo que generalmente se cree. Adquieren aquella especie de conocimientos que forman la base de toda buena educacion, y prepara al individuo para la adquisicion de todos los demas conocimientos útiles. Pero lo que caracteriza ó distingue especialmente estas escuelas de las demas, es que la enseñanza en ellas se dirige mas bien á proporcionar hábitos saludables de toda especie, fisicos, morales é intelectuales, que á dar reglas y preceptos, y sobre todo á formar y perfeccionar en lo posible el carácter del hombre.

escola 0-3

La trobada amb l'ambient, amb la gent, amb la cultura del territori es tradueix en iniciatives concretes i útils a l'escola bressol.

DE LES GOLFES A L'ESCOLA-BRESSOL

CRISTINA MAGRINI

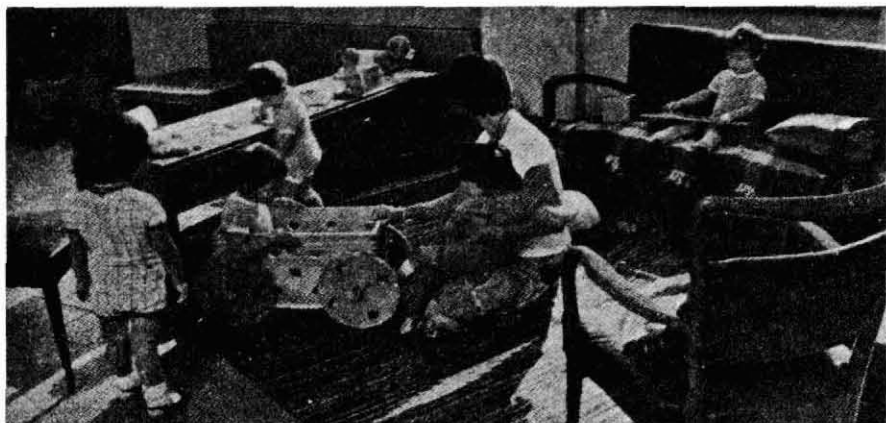
Tot va començar en arribar la Primavera.

Les granges de l'entorn de l'escola bressol allotjaven animalets de corral de totes classes: gallines, galls d'indi, oques, ànecs i conills. Es va considerar la conveniència que els nens poguessin establir una relació també amb el món del camp, i així, després d'haver limitat els jocs als jardins públics, a les passejades per l'avinguda o per la vora del llac i a les despeses al supermercat, es va iniciar no solament una llarga sèrie de «apa, anem-hi!» entre les granges i l'escola bressol sinó que, sobretot, d'anades a la compra-venda de mobles abandonats a les golfes.

Se sortia amb el pa sec pels animals i s'anava a la descoberta d'aquest nou món, es feia amistat amb els propietaris que eren, la majoria, persones grans, els infants al pati s'acostumaven a veure els animalets acabats de néixer, als horts caminaven mirant de no perdre l'equilibri damunt del camí entre dues parcel·les conreades i acabaven jugant a la porta de la casa amb els codolets.

Mentre nosaltres, les noies, estàvem embrancades en agradables diàlegs quan algun vell preguntava si tots els nens eren nostres (respecte d'això havíem après algunes dites populars en dialecte) i, quan responíem que no ens pertanyien sinó que eren d'altres pares que ens els confiaven, reien, pensant potser, que llavors el món era tot canviat.

Abans del comiat s'oferien galetes als nens i cafè o vi als adults. Fou així, conversant al voltant de la tauleta, mentre els menuts jugaven, que vam començar a parlar de l'escola bressol i de com voldríem canviar-la i fer que esdevingués més acollidora amb un mobiliari constituït per mobles de casa. Per exemple, aquells mobles de fusta que suggerien temps antics, calor i fantasia, mobles senzills que en altres temps havien embellit aquestes velles granges.

Tot va continuar amb la deguda lentitud; es va fixar el dia que podríem visitar els graners (els nens no van poder perquè era massa perillós), després es va fer la tria: una calaixera de finals del 1800 amb sobre de marbre i un calaix amb treball de marqueteria que figurava un pom d'estrelles alpines, dues malles per transformar en sofàs, dos sofàs, dues tauletes de nit de finals del 1800, un armari amb una lluna gran, també de la mateixa època, un banquet on posar-hi un fogonet vell, un tapís i quatre quadres.

Tot això va ser carregat al camió de l'Ajuntament i dut a l'escola bressol en dos viatges.

A l'escola bressol hi havia una atmosfera d'alegria, adults i infants participaven en aquesta «novetat» i el nostre entusiasme ens va dur a fer conèixer tots els habitants d'Arona la nostra experiència per mitjà d'un anunci a la ràdio local.

I els nens? Bé, ells pogueren començar una llarga fila de salts damunt les molles (amb preferència els sofàs), de passejades per l'escola bressol amb els calaixets al cap i d'amagatalls improvisats als armaris.

Per als adults, en canvi, la nova experiència podria ser sintetitzada així: «com transformar en una alegre i restaurada calaixera un moble vell i abandonat en unes golfes»; naturalment per ús i consum d'una escola bressol poblada de tants nens que havien de donar després als mobles, amb l'esperit que els distingeix, el toc final de la més improvisada «personalització».

C.M.

*Asilo Nido
de via Mottarone
ARONA-Itàlia*

MESTRES I PARES: UNA EXPERIÈNCIA DE RELACIÓ.

EQUIP DE L'E. BRESSOL NIU D'INFANTS

Una mica d'història

A principis del curs 1977-1978, un equip de treballadors d'escola bressol posem en funcionament el Niu d'Infants, a la Zona Franca, barri perifèric de Barcelona. En les normes internes, elaborades per l'equip de l'escola, pel que fa referència a la relació amb els pares hi dèiem:

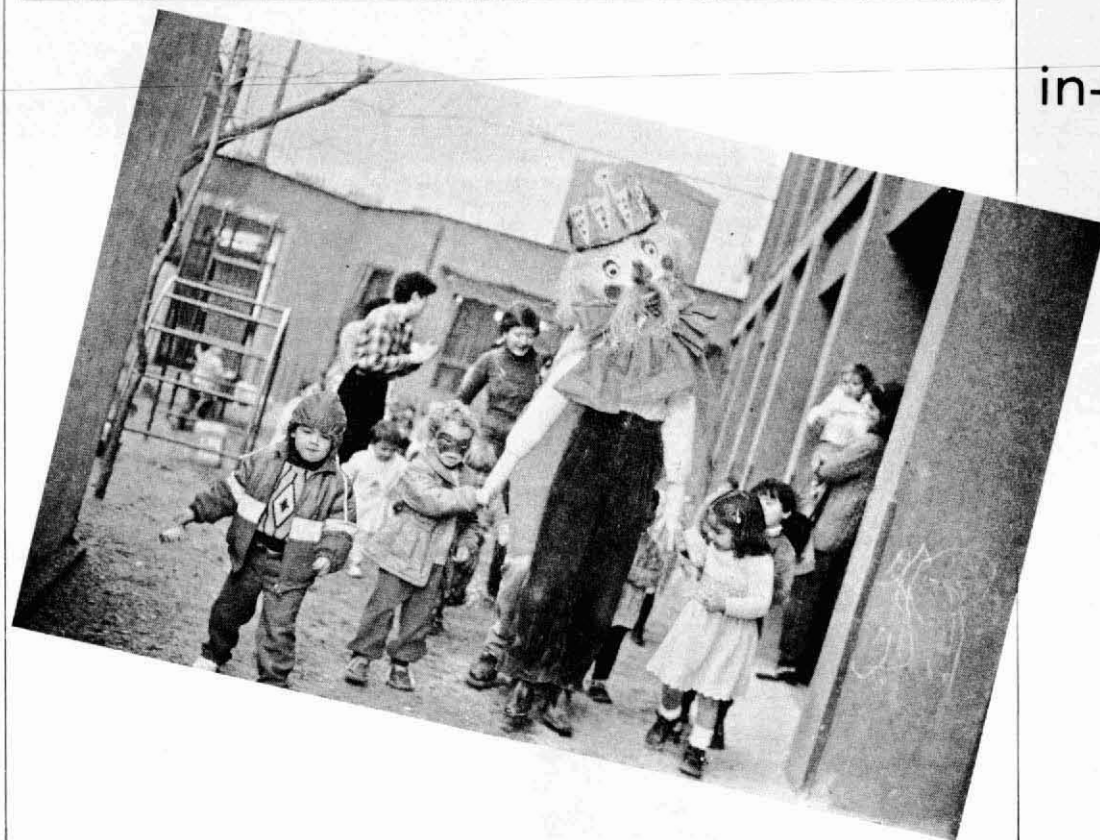
«Els pares han de tenir la màxima participació dins del Niu, aquest objectiu creiem que s'ha d'assolir de forma progressiva, ja que sense conèixer l'opinió dels pares, l'equip de treballadors no vol determinar quin serà el paper concret d'aquests».

El que si que vèiem és que, donat el context social i cultural del barri en què estem, calia donar a conèixer als pares el funcionament de l'escola i semblava la millor manera facilitar-los l'accés a les diferents dependències de la casa: la cuina, les classes, els dormitoris, etc..., durant les hores de funcionament.

Vam constatar durant el període d'inscripció, previ a l'apertura de l'escola, que eren les mares, acompanyades de veïnes, àvies i amigues, les que venien a informar-se, el pare no feia aquestes gestions. En general tenien necessitat de venir diverses vegades, acompanyades de persones diferents, i tornar-se a passejar per la casa i que se'ls expliqués el perquè de cada cosa.

Per tant, i veient la nostra realitat, donàrem prioritat a la relació diària amb els pares, que veiessin i sabessin com està el seu fill i les nostres actituds amb els nens; també valoràrem l'acolliment a les persones acompanyants, perquè contribuïa a donar-los confiança en l'escola i després eren ells mateixos qui la donaven a conèixer al barri.

Durant el primer curs, també vam donar molta importància a les reunions de grup-classe, que feien pares i educadors per parlar de l'evolució dels nens i de les activitats; també en aquest cas eren les mares, acompanyades de veïnes i amigues, algunes amb els nens, les que hi assistien majoritàriament.

Després de la valoració de l'equip a final de curs, vam proposar-nos de cara al curs següent d'impulsar la participació dels pares a partir d'un nucli de pares que animés els altres.

Aquesta proposta va tenir bona acceptació per part d'uns pares amb més inquietuds; es reunien setmanalment un dia al vespre, a l'escola, prenent cafè, en un ambient cordial en el que la conversa girava al voltant de temes del seu interès, principalment educatius. Aquest grup de pares va preparar un esquema per a la discussió amb la resta de pares sobre: «*L'afectivitat: necessitats del nen amb la relació diària amb els adults, pares i educadors*», que va ser d'interès principalment pels que el van elaborar, ja que altres pares, en trobar-se en un grup molt ampli, van participar-hi poc.

A aquestes reunions dels pares, hi assistia també un educador per a fer el lligam amb l'equip.

Per primera vegada, els pares van participar també en la gestió de l'escola, ja que van elaborar conjuntament amb l'equip, el calendari, el full informatiu i altres qüestions referents al curs següent.

La dinàmica dels pares ha anat variant, tant en funció de les persones com del seu desig de participació, al llarg dels cursos següents.

Hem passat per diferents experiències, des d'un intent d'associació de pares, promogut per un grup que volia treballar al marge de l'equip de treballadors, fins a una participació més estructurada, a partir d'uns pares elegits a cada grup-classe per a representar la resta a les reunions de gestió de l'escola.

L'experiència i valoració d'enguany

En començar el curs 81-82, pensem que hem de trobar noves formes de potenciar la participació dels pares. Aquests, com vam veure el curs passat, no se senten massa motivats per les reunions de gestió i només les assumeixen uns quants.

És important que els pares s'interessin pel Niu, que s'hi trobin a gust, que el coneguin i tinguem tots plegats una relació més propera. També creiem que, a partir de trobar-se bé a l'Escola Bressol, es poden sentir més motivats per venir a les reunions.

Partint d'aquests elements, intentem elaborar un projecte que sigui prou atractiu, tenint en compte de programar les màximes activitats possibles entre les 3 i les 5,30 de la tarda, perquè a partir de l'hora que els nens ja són a casa, hi ha molts més problemes perquè les mares puguin assistir-hi.

Programem 4 tipus d'activitats paral·leles:

CELEBRACIÓ DE FESTES TRADICIONALS

Seguim potenciant la celebració conjunta de les festes tradicionals, com un element que afavoreix el coneixement i la integració a la cultura del

país, incloent-hi elements que les facin més atractives: fer tallers, sortides, xocolatades...

TALLERS

Relacionats amb les restes tradicionals:

Octubre - Castanyada: elaboració de panellets

Desembre - Reis: construcció d'una cuineta de fusta.

Abril - Pasqua: elaboració de la mona.

Altres:

Novembre - Taller de costura: confecció d'uns pantalons bombatxos per als nens.

Aquest taller és conseqüència d'un mural explicatiu de la roba més adequada per als nens a l'hivern, per mitjà d'il·lustracions.

XERRADES

Desembre: «El joc i la joguina». — Amb exposició de les joguines més adequades per a cada edat.

Febrer: «L'agressivitat en el nen petit».

Xerrada oberta al barri, anunciada a totes les escoles que tenen parvulari.

Març: «Control de natalitat i relacions de la parella».

SORTIDES

Desembre: A partir de la xerrada del «*Joc i la Joguina*» vam sortir amb les mares a comprar joguines a una botiga especialitzada, on hi ha un tipus de material que no és habitual a les botigues del barri.

Vam fer dues sortides, una de matí i una altra de tarda, per facilitar l'assistència.

Maig: Tenim una excursió prevista, per anar tots plegats un diumenge a la muntanya, pares, nens i educadors, a fer una «costellada».

Per a totes aquestes activitats, ens proposem tenir present la importància de la informació a dos nivells: el contacte personal més engrescador i la informació visual, fent murals, explicant l'origen de les festes populars, el funcionament d'un taller o convocant una xocolatada.

La Valoració que fem de l'experiència d'aquest curs és positiva. S'ha creat a la casa un ambient agradable, de trobar-s'hi bé, que afavoreix la confiança entre pares i educadors; també hi ha un clima positiu de treball pedagògic que, de forma més intuïtiva és valorat pels pares a través de veure com estan els infants a l'Escola Bressol.

Veiem molt importants *les converses* que han sorgit al voltant de les taules de costura o mentre feiem pastissos o preparàvem berenars a la cuina. Les xerrades han permès d'abordar, després, qüestions i problemàtiques individuals, incidint així en la promoció personal.

La tasca positiva que fa l'Escola Bressol en un barri com el nostre a partir d'un plantejament de treball d'equip i d'una relació molt pròxima amb els

pares, i tenint en compte les característiques del medi, s'endevina a través de petites coses com aquestes:

- Que el pare té cura dels seus fills i comença a acceptar que els nens no són només cosa de dones.
- Que, a partir de la conversa diària, els pares són capaços de modificar actituds en el tracte amb els nens.
- Que els pares són capaços d'expressar les seves queixes de manera constructiva.
- I que, constaten que, els mestres, no som persones inaccessibles, sinó que també sabem posar-nos al nivell dels pares, per comprendre'ls i ajudar-los a avançar, a partir de les coses de cada dia.

Conclusions

Al llarg d'aquests cinc anys de funcionament, la nostra escola és coneguda i valorada en el barri, i moltes vegades no tant per coses concretes com perquè *inspira confiança* als pares, per a portar-hi els seus fills petits.

Són una constant en el nostre treball, *les entrevistes amb pares*, abans de començar el curs, a mig curs i sempre que calguin, per parlar conjuntament de l'evolució del seu fill, i *les reunions de grup-classe*, per parlar del seguiment del grup de nens i de les activitats.

L'assistència dels pares a les reunions, no ha variat quantitativament, però sí que hi ha nous elements, el «pare» comença a participar-hi més assiduament. No ha variat el fet de la presència de nens a les reunions, perquè hi ha pares que no tenen la possibilitat de deixar-los amb altres persones, i per tant, veiem com s'acostuma els nens, des de molt aviat, a anar al ritme dels adults.

Per tot això, creiem que:

- Cal una recerca contínua per adaptar-nos a la realitat del barri, en l'ordre social i concretament als pares que tenim cada curs, per afavorir la seva promoció personal i potenciar les seves iniciatives.
- Som els educadors (a través d'un treball de tot l'equip) els qui hem d'impulsar «la participació» dels pares; aquest és un treball que mai està fet del tot i que s'ha de basar en els fonaments que s'hi han anat posant.

E.B. N.I.

bones pensades

La capsa de les sorpreses

Una capsa amb dos forats i ben folrada. Voleu un objecte més senzill de fer?

De tota manera, fem-la amb «dignitat». Que sigui de cartró resistent, suficientment gran com per a poder moure les mans a dintre (orientativament podria ser de 30 cm x 30 cm x 25 cm) i folrada amb un paper resistent i atractiu. Tot el que posem a l'abast de l'infant l'educa, i per tant, no pot estar fet de qualsevol manera.

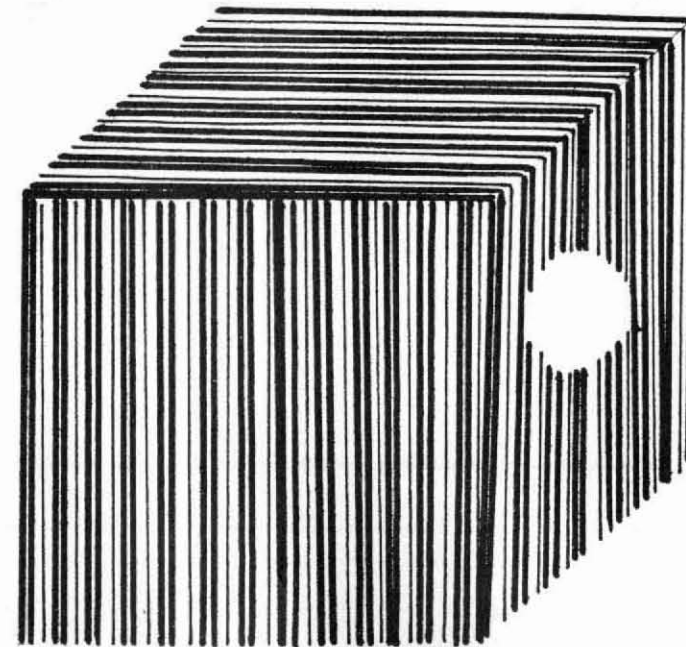
Una capsa amb dos forats? I, per què serveix?

Per una infinitat de coses! Només cal que hi pensem una mica. Per als més petits pot ser la capsa de les sorpreses... Què hi trobarem avui? Si als infants de dos o tres anys els amaguem un objecte molt familiar i senzill, el podran reconèixer pel tacte, sense veure'l. Els més grans podran gaudir fent-los diverses propostes de treball sensorial, tot descobrint objectes per la textura o la forma.

Segur que ja se t'han acudit gran quantitat de propostes de treball...

Doncs, endavant!

Ens ajudaràs a tots si ens expliques el que has pensat. Pots escriure'ns les teves propostes.

in-

escola 3-6

COM PASSAR-HO BÉ TOT FENT LLENGUATGE

CARME GONZÀLEZ i CARRERA

Gairebé sempre ens presentem a l'escola havent establert ja què farem aquell dia des del moment de començar fins que sortirem amb l'abric sota el braç preparats ja per anar a casa.

Però això no val gaire si no anem disposats a copsar a temps les iniciatives que sorgeixen en el parlar i en el fer dels nens, si no sabem entendre els suggeriments algun cop descabellats però gran part de les vegades transformables en elements útils a la classe. Qui no s'ha trobat mai davant de la disjuntiva de seguir tal com ho teníem preparat o de seguir el fil que un nen ens ha llançat sense ni saber-ho tan sols ell? Qui sap quantes vegades ens hem deixat endur per la por-de-no-complir-la-programació? Qui sap si de vegades no ens hem passat per l'altra banda, és dir, no hem seguit massa el corrent del que ens ha estat proposat pels nens i hem perdut totalment el fil...

És que fent de mestre sovint estem exposats a estar en el dubte de pensar que si una activitat l'haguéssim fet d'aquella altra manera potser ens hauria anat millor.

Vet aquí, ara, un cas on s'aprofiten les descobertes d'alguns nens per a fer-ne una lliçó de llengua.

Aquesta no és, doncs, una experiència preparada dins la programació de llengua.

Creiem que és molt important remarcar aquest fet ja que moltes vegades no es tenen prou en compte les iniciatives que els nens aporten a la classe per l'obsessió que tots tenim amb les programacions establertes i no ens adonem que tot aprofitant el que ells proposen també podem arribar a les nostres fites.

Un dia a classe, fent treball individual, pensant paraules amb un so determinat, alguns nens van descobrir qui hi havia paraules que tenien més d'un significat. Aprofitant aquest descobriment, ens vam decidir a treballar aquest aspecte, el vam programar i portar a terme de la següent manera:

Primer pas: Es va fer un buidat de paraules de vocabulari bàsic que tenien més d'un significat, es van buscar fotografies on es veien d'una manera molt clara els diferents significats de les paraules que havien triat.

Aquestes paraules, donades per la mestra, van ser:

Riu (del verb riure i un corrent d'aigua)
Tenda (en el sentit de botiga i tenda de campanya)
Escala (del verb escalar i escala de pujar)
Veü (del verb veure i del verb beure)
Pipa (de fumar i «pipa» de nen petit)
Ball (de ballar i una vall)

Cal tenir en compte que no es treballa l'ortografia de les paraules, sinó només el so, ja que són nens de 5 anys.

Segon pas: Quan ja s'havien mostrat als nens les fotografies i s'havien comentat col·lectivament els diferents significats es van deixar penjades a la cartellera de la classe i es va demanar als nens que busquessin ells més paraules que tinguessin aquestes possibilitats. Van començar amb els propis nens de la classe, buscant si el seu nom podia tenir un altre significat i van trobar de seguida els següents:

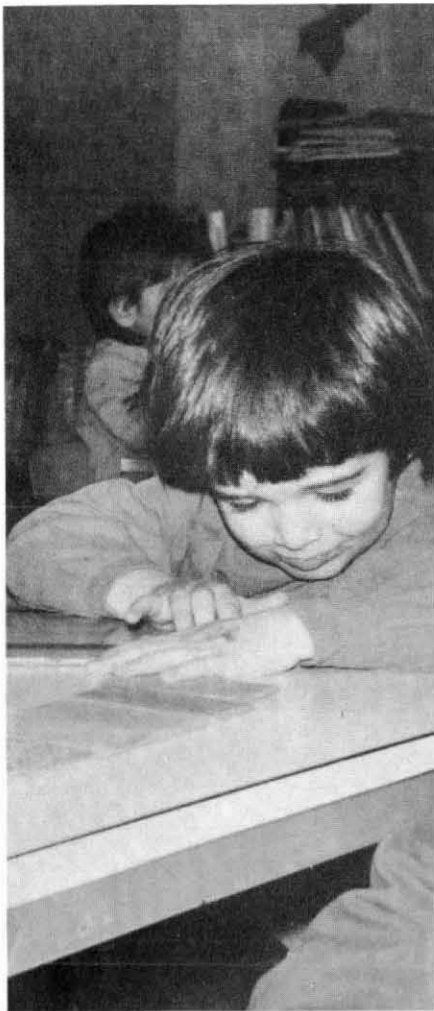
Pau, Victòria, Isard. Amb l'ajut de la mestra es va arribar a veure que hi havia encara algun nom més amb un altre significat, com era Oriol.

Tercer pas: La mestra va ensenyar fotografies d'objectes que tenien el mateix nom que altres objectes diferents i es va demanar als nens que els busquessin (mentalment).

Les fotografies que va ensenyar la mestra eren:

Set (dibuix del nombre)
Clau (d'obrir una porta)
Banc (d'asseure's)
Cargol (animal)

Altres significats que van trobar els nens:

- Set (tenir ganes de beure)
- Clau (contrasenya, objecte que es clava)
- Banc (de fuster, de diners)
- Cargol (objecte que es cargola)

Quart pas: A partir d'aquí van ser els propis nens els que van anar cercant més paraules amb dos o més significats i es va confeccionar un mural amb objectes o fotografies que ells portaven. Les paraules que van trobar ells van ser:

- Americana (jaqueta i senyora d'Amèrica)
- Mitja (teixir, meitat i peça de vestir)
- Ploma (dels ocells i d'escriure)
- Sal (fer un salt i el mineral)
- Agulla (de cosir, de fer mitja, del rellotge i imperdible)
- Crema (postre, cosmètic i del verb cremar)
- Vaca (animal, i suplement del cotxe)
- Tallat (del verb tallar i cafè amb llet)
- Cavallet (cavall petit i cavall de pintar)
- Goma (d'esborrar i elàstica)
- Estrena (Tercera persona del singular indicatiu del verb estrenar, fer l'estrena a algú i inauguració d'un espectacle)
- Cua (Fila de gent i cua d'un animal)
- Rosa (Color, flor i nom de persona)
- Busca (del verb buscar i agulles del rellotge)
- Pop (animal i goma per lligar maletes)
- Metro (Transport soterrani i mida de longitud)
- Cap (d'una persona, de direcció, d'estació i res)
- Sol (astre, sol·litud)
- Pare (del verb parar i el de cada nen)
- Paleta (Pala petita i ofici)
- Maneta (mà petita i objecte per obrir portes)
- Planta (del peu, un vegetal i pis)
- Mata (del verb matar i una planta)
- Colònies (perfum, i sortida de més d'un dia)
- Bola (del verb volar i una bola)
- Seu (La Seu, i el verb seure)
- Pla (una cosa plana i nom geogràfic)
- Poll (insecte i el fill de la gallina)
- Clara (nom de persona i la de l'ou)
- Margarida (flor i nom de persona)
- Pic (de picar i un pic de muntanya)
- Bota (del verb botar, sabata, bóta de vi i de beure)
- U (lletra i nombre)
- Cau (del verb caure i casa d'un animal)

Serra (del verb serrar i eina de fusteria)

Pis (de fer pipi i habitacle)

Bikini (peça de bany i un entrepà).

En passar-ho al paper s'han fet els següents exercicis:

1. Es va donar un full on es veien objectes que tenien el mateix nom i els nens havien de relacionar-los entre ells.

2. Es va presentar un exercici semblant a l'anterior però s'havia de relacionar un substantiu amb un verb, i posteriorment pintar els dibuixos que representaven les accions (verb).

A més, hi havia una altra dificultat: teníem un dibuix que no es podia relacionar amb cap dels altres.

Considerem que aquest treball ha estat força interessant per diferents motius: la gran motivació que hem observat en els nens provocada, sens dubte, pel descobriment d'un nou sentit que pot donar-se al llenguatge i que és el sentit del joc.

Aquesta motivació ha continuat fins i tot quan a nivell de classe s'ha donat el treball per acabat, ja que en molts moments els nens pensen paraules noves amb aquestes possibilitats i les comuniquen a la mestra de manera espontània.

Un altre aspecte molt positiu és que s'ha pogut fer un estudi gairebé exhaustiu del lèxic dels nens de 5 anys. Aquest és un aspecte del llenguatge que a vegades costa de treballar perquè no es troba fàcilment una didàctica que sigui profitosa i alhora estimuli els nens. S'ha comprovat, a més, que el nivell de vocabulari, als cinc anys, és més ampli que no pas el que marca el vocabulari bàsic. A partir d'aquí es pensa començar la fase següent: buscar paraules que s'assemblin, és dir, canviar un so d'una paraula de tal manera que es converteixi en una altra paraula de significat diferent (ex. Pau i peu).

C.G.C

LA FUNCIO DEL PARVULARI

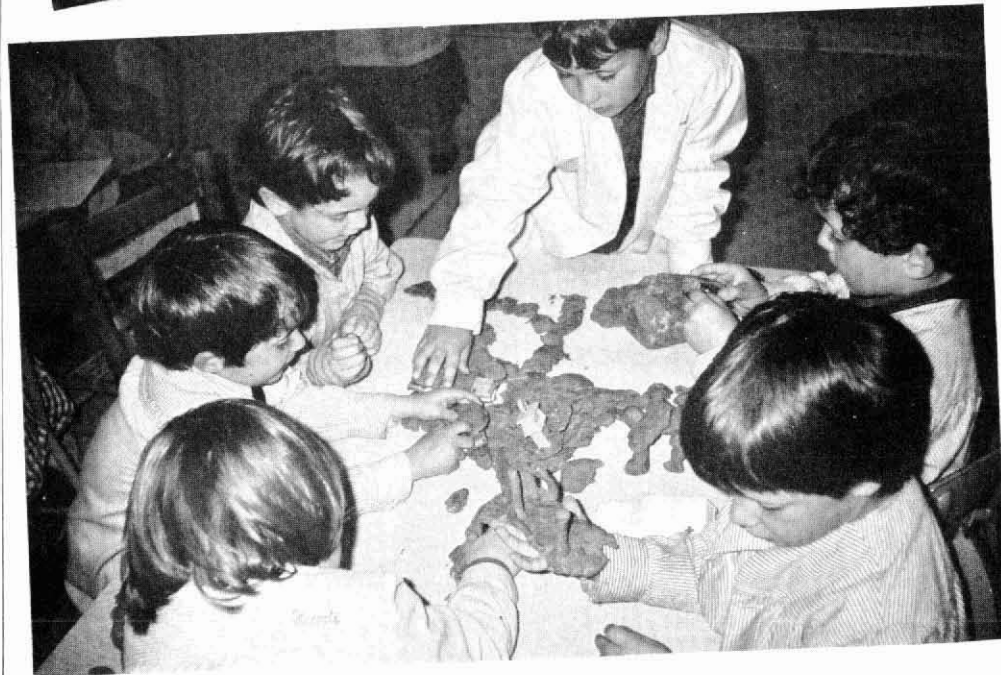
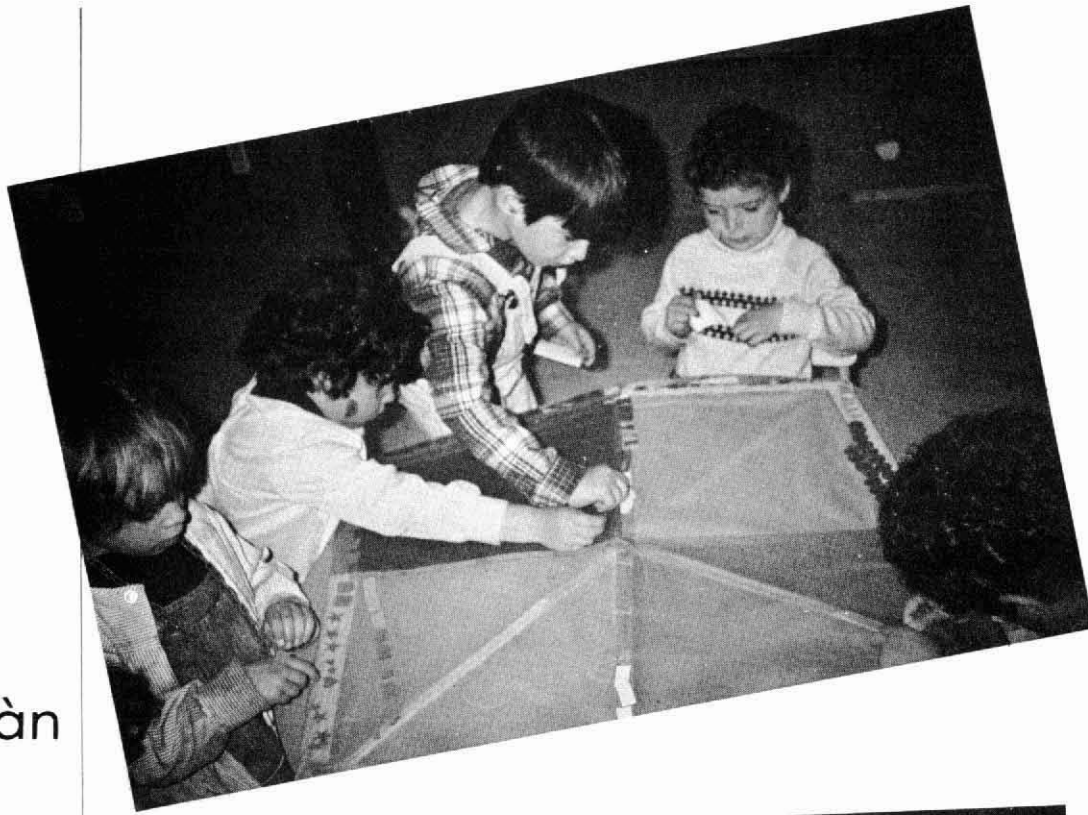
PIA VILARRUBIES

La funció del parvulari es pot descriure des de diversos plans. Per una banda la funció específica que realitza l'Escola durant l'edat de tres a sis anys i per l'altra la que fa referència a aquells aspectes comuns de l'educació en general els que donen continuïtat i contigüitat a la història escolar de cada nen en un medi determinat.

Definir la funció del parvulari ens porta sovint a l'explicitació d'allò que ha de ser i el motiu del parvulari ideal, per això s'han de diferenciar també els aspectes comuns dels específics representats en la multiplicitat de les realitats concretes.

L'Escola, en tots i cada un dels seus nivells, ha de pretendre i realitzar l'adaptació dels alumnes a l'ambient a partir del coneixement dels diversos aspectes de la realitat física i social. L'Escola Activa pretén que l'adaptació sigui creativa i procura que el coneixement transcendeixi al que és la realitat envers l'exploració del possible i per tant la reconstrucció que fa el nen de la realitat comporta poder transformar. En definitiva la funció de l'Escola és la d'educar dones i homes capaços d'adaptar-se a la realitat d'una manera creativa. Per això el seu projecte pedagògic, en portar a terme la programació dels continguts, ha de tenir en compte la participació activa dels nens, ha de respectar la seva capacitat organitzadora i atendre els diversos aspectes de la personalitat.

La funció del parvulari, de tots els parvularis, ha de consistir en aconseguir que els petits de tres a sis anys visquin plenament els seus dies sense trencaments entre la llar, o l'escola bressol, sense fer del parvulari la sala

d'espera del demà. Només si tenim en compte que els aprenentatges s'integren constructivament podem dir que en el present preparam el nen per al futur.

Per bé que hem de tenir en compte que cada nen és diferent als altres i que hi ha diferències de conjunt que depenen de les característiques del medi, l'experiència i la ciència ens confirmen que en el nen de tres a sis anys es donen unes constants. Després de l'escola bressol el petit continua desenvolupant la seva intel·ligència pràctica que s'enriqueix progressivament per la capacitat representativa. La imatge mental en aquesta edat presenta una marcada rigidesa. A través d'aquests anys el petit va internalitzant l'activitat i el seu pensament es va articulant, cosa que li permet de representar-se els fets establint relacions de contigüitat; li manca la visió de conjunt, la possibilitat d'establir relacions d'implicació entre les causes i llurs conseqüències. El petit ens pot comunicar la seva experiència cada vegada més acuradament, retenint més elements, articulant les accions de la seva activitat, respectant l'ordre però sense explicar-se el perquè o les causes que l'han portat a obtenir un resultat, que sovint no pot anticipar. La seva atenció no pot coordinar dos aspectes simultanis. Centrar-se en un dels criteris li fa perdre de vista l'altre. Tots aquests aspectes de la psicologia del petit de parvulari marquen les seves actuacions per això el nen deforma la realitat segons el seu punt de vista, d'aquí ve que aquest estadi s'anomeni egocèntric. Els seus conceptes, en construcció, estan llunyans de la conceptualització de l'adult i per tant el diàleg pedagògic esdevé difícil. Els mestres parvulistes han de tenir l'especial virtut de saber-se posar al punt de vista del nen i poder-lo contrastar amb el propi. Els mestres parvulistes han de ser veritables experts.

Per tot el dit els aprenentatges a parvulari no han de ser la simplificació dels continguts d'EGB ni el temps de practicar uns exercicis destinats a «fer madurar» les aptituds per unes activitats que el nen haurà de portar a terme més endavant. És molt important de ressaltar que les activitats a parvulari han de respondre per una banda als objectius que es proposa el mestre però per l'altra han de ser significatives per a l'infant. Tampoc cal oblidar que les funcions o els instruments d'aprenentatge es desenvolupen en l'àmbit adequat i que en cada situació s'hauran de reorganitzar.

El parvulari ha de ser un medi idoni on els petits trobin ateses les seves necessitats, on el petit se senti motivat a voler conèixer i a participar en la transformació de l'ambient, a l'adquisició de les normatives i convencions socials, entre elles el joc i els llenguatges. La funció del parvulari consisteix en conèixer els nens i el seu ambient per atendre la forma d'adaptació de l'infant i li proposi situacions adequades.

Per tal de complir amb la seva funció el parvulari ha d'atendre entre altres, els següents aspectes:

Procurar un espai i una ambientació que permeti al nen la possibilitat de viure còmodament la relació del cos amb el medi.

Proveir de recursos materials que permetin l'activitat constructiva, el progrés en l'autonomia que comporta la conquesta de la imatge del propi «jo». La confiança en les pròpies possibilitats i la descoberta de les possibilitats dels altres.

Fomentar la sociabilització dels infants a partir del joc-treball en comú que té la seva gènesi en el joc paral·lel i progressa vers la cooperació del projecte en comú.

Al parvulari, doncs, cal actualitzar i fer progressar els aprenentatges respectant la seva continuïtat; el llenguatge ha d'esdevenir més explícit. El nen ha de passar de l'egocentrisme a les relacions de reciprocitat. De l'activitat momentània i poc orientada a la realització de projectes, els quals el petit aprendrà a anticipar, a partir de les experiències anteriors, de la subjectivitat a l'objectivitat. Autocontrol de les tasques que el portarà a la planificació d'una petita seqüència d'activitats. La progressiva autoexigència del treball acabat i ben fet. Tots aquests aspectes s'aniran aconseguint per la reflexió sobre l'activitat i les relacions amb els altres a partir del diàleg amb el mestre.

Els processos d'aprenentatge s'han d'observar per poder intervenir millor. Si aprendre consisteix en transformar, cal saber què es transforma, en quin nivell, d'on partim i on volem arribar. Cal, doncs, avaluar.

En preparar les situacions d'aprenentatge s'ha d'intentar per una banda complir amb diferents aspectes de la programació i per l'altra respondre a la necessitat dels nens de donar sentit al que fan, per tant no es tracta de realitzar una llista d'exercicis amb relació a uns continguts sinó de trobar activitats significatives pròximes a la vida de cada dia on es trobin presents els estímuls necessaris per poder treballar les nocions en joc, per la qual cosa cal un estudi previ de la situació, observar i dialogar amb els infants per tal de valorar els diversos nivells d'actuació.

Per poder arribar als objectius s'ha d'aconseguir una organització del temps i de l'espai que permeti la simultaneïtat d'activitats diverses on diferents grups de nens puguin actuar simultàniament en un material determinat.

Els petits necessiten saber el que s'espera d'ells, ser conscients de les tasques que els cal realitzar, tant les que s'imposen ells mateixos com les que els suggereix el mestre.

Aquest tipus d'organització es pot alternar amb activitats individuals o de grup-classe, moment aquest últim per planificar conjuntament, observar i comunicar els treballs realitzats.

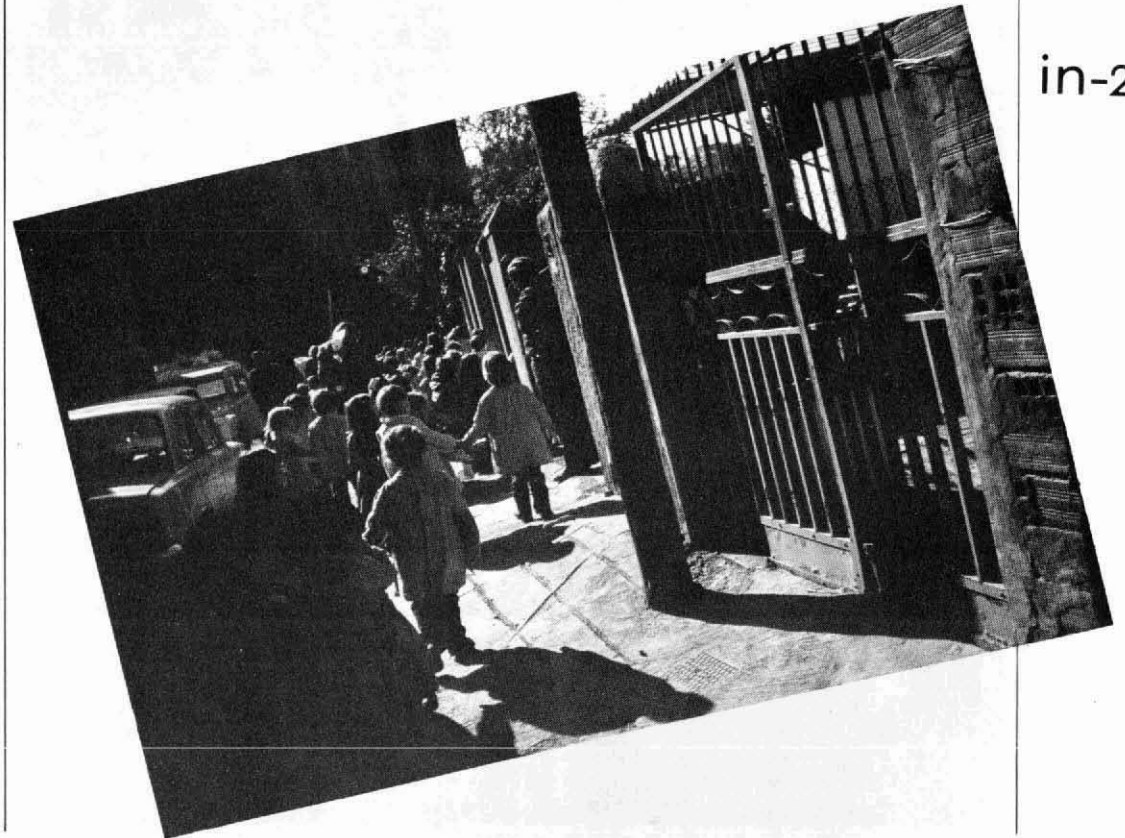
El material ha de permetre el màxim de possibilitats i han de ser de complexitat creixent.

És molt important que el mestre parvulista diferenciï aquells aprenentatges que el nen realitza tot sol a partir de la interacció amb la realitat física d'aquells que requereixen una transmissió social. També cal tenir present que la lectura que es pot fer sobre una realització del nen pot no ser la mateixa per a aquest i per al mestre. Finalment, allò que el nen fa no sempre és el que pot fer. El mestre, a través del diàleg sempre pot ajudar el nen a anar més enllà.

Al parvulari se li atribueix una funció compensatòria que s'ha entès com compensar en ambients considerats socioculturalment «pobres» aquells aspectes que hi manquen en relació a uns de més «cultes». Des del nostre punt de vista creiem que a cada realitat escolar cal tenir en compte aquells elements que hi són presents i fomentar aquelles particularitats que hi manquen per tal de no discriminar uns nens respecte els altres, i prendre com a punt de referència l'escola que volem per a tots els nens. Cal tenir en compte no generalitzar la necessitat d'uns continguts que són més necessaris en un àmbit que en un altre (ciutat, poble, món, muntanya). La programació variarà alguns continguts en funció de les característiques ambientals on està ubicada l'escola.

El redefinir i qüestionar els objectius i la forma de portar-los a la pràctica ens porta a un continu reajustament en el qual la tasca de fer de mestre esdevé alhora un fet molt conegut on s'obren continuament més interrogants. D'aquesta forma s'aconsegueix, cada dia una mica més, que el parvulari compleixi la seva funció.

P.V.

in-2.

infant i societat

ALIMENTACIÓ, NUTRICIÓ I EDUCACIÓ

ROSA COSTA PAU

Encara que la relació entre l'alimentació, la salut i la malaltia, havia estat intuïda des de l'antiguitat, és de fa ben poc temps que aquests coneixements es van objectivar. De fet va ser revolucionari descobrir que el fi últim d'alguns aliments, era combinar-se amb l'oxigen captat per la respiració i poder proporcionar així l'energia i calor a l'organisme.

El fet de produir-se grans avenços en el camp de les ciències bàsiques, química i biologia principalment, va fer possible analitzar la composició dels aliments i seguir la pista de les reaccions i canvis que sofreixen dins de l'organisme viu. Aleshores es van anar distingint els diferents components i tipus d'aliments i es va conèixer la utilitat dels glúcids, greixos i proteïnes. Es va comprovar la funció que tenien alguns elements minerals com el ferro, la calç..., i es va descobrir la utilitat de les vitamines.

Amb això sorgeix la pregunta: és important menjar d'una manera o d'una altra? N'hi ha prou amb deixar-se portar pels costums i la satisfacció de la gana?

Avui se sap del cert que no n'hi ha prou. Actualment es pot determinar, amb molta certesa el nombre de components de la dieta que són materials essencials perquè la persona tingui una vida saludable. La determinació de les necessitats quantitatives de calories i de components nutritius essencials és de gran importància pràctica per a la nutrició humana. Les necessitats nutritives depenen d'una àmplia diversitat de factors: ambientals, físics, biològics, socials. Aquests factors poden influir en la situació nutritiva, modificant les necessitats dietètiques o bé alterant la producció, la disponibilitat i el consum dels aliments.

Les necessitats de l'individu varien però, al llarg de la seva vida. Cal, doncs, valorar alguns estats fisiològics com el del creixement, la gestació, la lactància o l'envelliment com a factors modificadors. Les necessitats

també varien entre individus de la mateixa edat, sexe i estat fisiològic a causa de la interacció dels factors genètics i ambientals.

La infància és, doncs, un estat fisiològic que té algunes característiques distintes a conseqüència de la creixença amb l'augment de talla i pes així com de l'exercici físic que realitza al llarg del dia. És en aquesta etapa quan el nen comença a manifestar, per tant, voler satisfer la seva personalitat i veiem com sap expressar els seus gustos i preferències quant a tipus d'aliments que se li proporcionen.

Però, els gustos i preferències expressats pels nostres infants, són «dietèticament» correctes?

Sabem prou bé que en gran part dels casos, no ho són. Els hàbits alimentaris dels nostres infants són fruit de determinants culturals i principalment de la política marcada per la indústria de l'alimentació i el seu propòsit de fomentar aquells gustos que rendeixen el màxim i afavoreixen els seus projectes i les seves vendes.

Actualment existeixen un variat ús i abús de moderns procediments químics que pretenen satisfer superficialment els gustos del consumidor (en aquest cas el dels nostres infants), a costa d'altres necessitats essencials.

Així veiem com en determinats productes rodons o allargats, de color rosat o groc, perfumats i «embolcallats», la presentació, el color, el gust, l'aspecte extern estan per damunt de la seva qualitat i contingut nutritiu.

Tots hem experimentat l'agradable sensació que produeix un dinar ben servit i que desencadena en el nostre cos la secreció de suc digestiu i això ens prepara per a una millor digestió. Aquesta sensació s'aguditza més encara a la infància, etapa en què l'individu és molt receptiu al color, la forma, les aromes...

La importància dels aspectes físics dels aliments, està ben estudiada pels fabricants de gurmanderies que posen una bona dosi d'imaginació en l'elaboració dels seus productes.

En el nen les conseqüències de menjar malament, sigui per excés o per defecte, poden conduir a alteracions moltes vegades irreversibles que repercuteixen en el desenvolupament general de la persona (mal desenvolupament del sistema ossi, obesitat infantil...).

Per tant, sabem quina és la importància d'una alimentació sana i equilibrada per al creixement i la salut. A l'escola tampoc podem oblidar que l'alimentació és un factor essencial i de gran transcendència en el desenvolupament social del nen.

Còm podem, doncs, a les nostres escoles, i malgrat les circumstàncies, assegurar una correcta Nutrició i fer una bona Educació de l'Alimentació? Dificilment l'escola pot portar a terme ella sola, una bona educació de l'alimentació. Cal que també l'entorn del nen, el seu medi social, perse-

gueixi els mateixos objectius que nosaltres ens haurem proposat en el nostre medi escolar:

1. L'escola ha de tenir les característiques adequades perquè el nen hi trobi la possibilitat de desenvolupar-se físicament i emocional; per tant ha de conèixer quines són les necessitats nutritives dels nens en edat escolar i traduir aquestes necessitats en la confecció de menús correctes i adequats.
2. Una veritable educació de l'alimentació ha d'assumir que l'acte de menjar sigui un acte agradable per al nen. Ni haurà de menjar per força, ni se l'haurà d'obligar a menjar aliments que no li agraden.
3. L'acte de menjar és un acte social que el nen comparteix amb els altres. Per tant, el menjador escolar hauria de reunir les condicions necessàries perquè l'àpat sigui un moment de comunicació amb els companys.
4. El menú escolar ha de ser bo i agradable. No es pot oblidar la importància de l'aspecte extern ni la presentació dels aliments, que el nen més que l'adult, copsa a través dels sentits les propietats de color, olor, forma..., dels aliments.
5. Cal afavorir la participació dels alumnes en la confecció dels menús. Els nens accepten millor, a vegades, plats que ells mateixos han ajudat a escollir, o si més no que han assistit a la seva preparació.
6. S'haurà d'afavorir en el nen la comprensió que l'alimentació és un procés de relació amb la Naturalesa ja que d'ella procedeixen la part més gran dels aliments que prenem.
7. S'haurà d'ensenyar a valorar i aprofitar els recursos alimentaris propis del lloc i del temps. Per això en les dietes hauran d'intervenir d'una manera primordial els aliments que són propis del medi i que són productes de cada estació de l'any.
8. Diguem finalment, que la inculcació de bons hàbits alimentaris és més possible i profitós en un menjador col·lectiu, com és ara el menjador de l'escola.

La fermesa i la flexibilitat s'han de combinar molt acuradament per tal de satisfer les necessitats físiques i psíquiques del procés alimentari en aquesta etapa de la vida. L'educació precisa perquè el procés es desenvolupi amb tota normalitat, és exigible als grans per ensenyar-lo i als infants perquè l'observin.

R.C.P.

Bibliografia:

- *Projecte d'Educació Sanitària a l'Escola*. Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i d'Ensenyament.
- *Perspectiva escolar* núm 50. Novembre 1981.
- WILSON Eva. *Fisiología de la alimentación*. Ed. Interamericana. 1978.
- *Alimentación y agricultura*. Investigación y Ciencia. (Monogràfic)

Els contes clàssics no han estalviat mai al nen cap detall trist de la vida, així doncs, podem aprofitar la narració per iniciar el nen en el coneixement d'aspectes conflictius de la seva realitat quotidiana. La finalitat de presentar-li aquests aspectes no és altra que la d'ajudar-lo a tranquil·litzar les seves angúnies i de comprendre les angúnies dels altres.

EL LLENGUATGE DELS CONTES

Ma ÀNGELS OLLÉ i ROMEU

Un d'aquests últims dies d'estiu fullejant a la perruqueria una revista de les que anomenem «del cor», vaig llegir que els familiars de la petita filla de l'actriu Romy Schneider, no li havien dit encara que la seva mare havia mort, inclús havien decidit retrassar l'entrada a l'escola, en el nou curs escolar, per por que els companys li fessin comentaris sobre el fet.

Les notícies que porten les revistes de la «premsa del cor», no acostumen a fer reflexionar, però sí que són reflex del comportament dels nostres mites, comportament model per a nosaltres mateixos que els hem creat.

I és potser per això que la família de l'actriu desapareguda es deu trobar com molts de nosaltres davant d'una situació semblant; no sabem com dir-ho, no trobem el moment, o les paraules, o la persona que ho sàpiga fer més bé, per encarar un infant a la trista realitat.

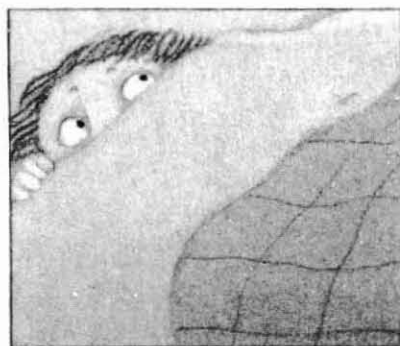
Segurament, però, la petita Sarah, com molts dels nostres nens, haurà sentit més d'una vegada el conte de la Blancaneus o el de la Ventafocs, que comencen amb allò de: «Una vegada hi havia una nena a qui se li va morir la mare i el seu pare...»

Els contes clàssics com els contes populars no estalvien pas al nen cap detall trist de la vida; la mort, la malaltia, l'abandonament, els defectes físics... són patits pels protagonistes. Però els mateixos adults que expliquem contes de totes menes i maneres, quan ens trobem en la necessitat de parlar a un nen d'algun fet trist real, ens encongim.

Quina màgia té el llenguatge dels contes, que ens atrevim amb ells a parlar de tot? Podria ser perquè en els contes l'alegria o la tristesa queda com satinada per la distància entre el protagonista i el meu jo, vivim aquells fets dins d'una pell que no és la nostra, plorem i riem amb el protagonista però des d'un punt zero, sabem que si no ens interessa la història podem saltar, fugir a una altra realitat.

—Mare, tinc por! —torna a cridar la
Montserrat al cap d'una estona.

—Mare, tinc por i no puc dormir. Mare,
queda't aquí amb mi!

Aquest viure des de dins i des de fora, endolceix i objectivitza els fets.

Des del nostre punt zero, que ens permet sortir i entrar, seguim amb interès els fets i ens preguntem abans de saber el desenllaç, —què faria jo si fos la Ventafocs per poder anar al ball?— les solucions, les estratègies que van usant els protagonistes són grans descobriments, són pura màgia per al nen que no té cap experiència d'aquestes situacions; els contes ens venen a dir que tot té solució, només cal buscar-la.

Així doncs, els contes són com una finestra que obre a la imaginació dels nens noves realitats, les angúnies, les contrarietats, les injustícies i les mil i una manera de sortir de tot, inclouen una petita lliçó de vida, és per això que els que expliquem contes diem que ensenyem a viure.

Però la finestra que hem d'obrir al nen ha de ser gran, espaiosa, que deixi veure la realitat dels contes clàssics, dels contes populars i també aquells plecs i replecs de la nostra realitat actual.

El nen d'avui és com un Petit Polzet, però que no ha de lluitar només contra la fam i les diferències socials, sinó que ha d'acostumar-se a reflexionar sobre els desencants que ens està creant la nostra societat. El desencant de les pròpies flaqueeses, que no són acceptades per la societat de consum, la por, l'enyorament, les males notes...; i el desencant que aquesta societat adulta està regalant als nens: els pares separats, els avis asilats...

Com parlar al nen d'aquesta realitat tan dura i variable? Aprofitant la màgia del conte, ens inventem històries, del nen que es pixa a llit, del que té por del que..., per ajudar a encetar la reflexió i la conversa, a casa, a l'escola sobre temes de què normalment parlem molt poc i si ho fem, ho fem temerosament, amb veu baixa, a cau d'orella.

Sabem que al nen li costa formular les seves angúnies, i moltes vegades només les pot expressar amb rebequeries que ni la disciplina més autoritària pot ajudar a superar, en tot cas només a silenciar.

Donar, doncs, camins de conversa, per tal que el nen vagi sentint les paraules, les frases que expliquin allò que un sent per dins, i que no sap ni el nom que té, pot ser una ajuda en la descoberta de la pròpia identitat. Creiem que la feina va per aquí, començar a identificar el nen amb la seva realitat conflictiva i amb les possibles realitats conflictives dels companys. Presentar-li el gran ventall de sentiments que l'home és capaç de sentir, i com hem d'aprendre des de petits a encarrilar, però mai a tapar o negar.

Conèixer la dura realitat, conèixer les reaccions humanes, és aprendre a viure, però amb serenitat, dolcesa, imaginació, tendresa, humor..., aquests aspectes de la personalitat humana li han estat sempre necessaris a l'home per encarar-se amb la vida.

M.A.O.R.

SOL, SOLET,
VINE'M A VEURE,
VINE'M A VEURE...

SOL, SOLET,
VINE'M A VEURE
QUE TINC FRED !!

ARA QUE, -T' AVISO-
DURANT LES TEVES
HORES DE VISITA,
JO ESTIC TANCADA
A L' ESCOLA, SAPS ?

SÓN NOCIUS PER A LA INFÀNCIA ELS RAIGS X?

ISABEL BADELL i SERRA

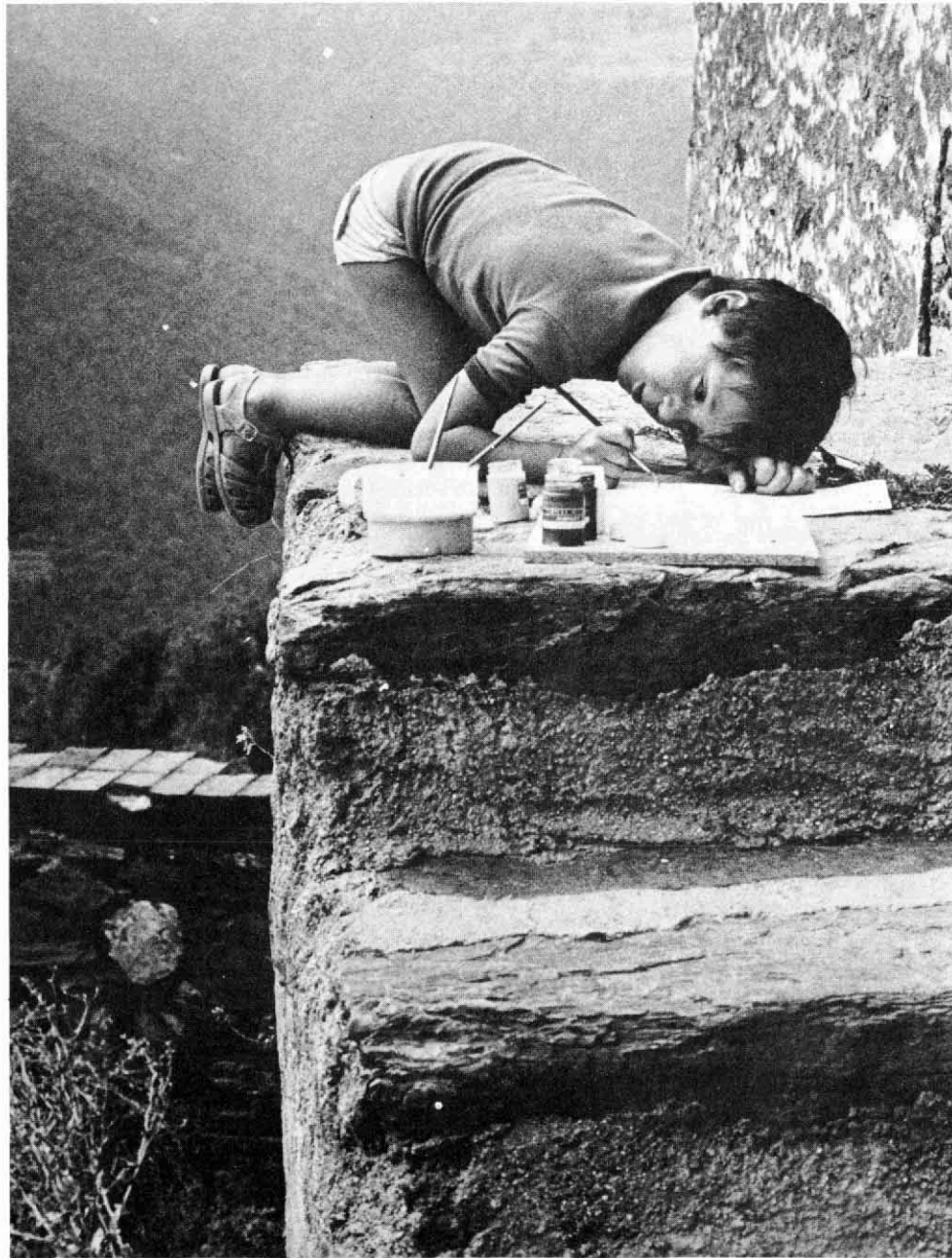
Tot ésser vivent a la superfície de la terra està exposat a una irradiació inevitable d'origen natural a la qual s'afegeix la que es deu al desenvolupament de les tècniques nuclears i de la radiologia mèdica.

La irradiació d'origen natural procedeix de tres fonts: de radiacions còsmiques, de ràdioelements naturals de l'escorça terrestre i de l'aire, i del propi organisme.

La irradiació còsmica és filtrada per l'atmosfera i és més gran com més gran és l'altitud respecte el nivell del mar. La irradiació que rep l'home suposa uns 80 m rad per any.

La irradiació interna suposa aproximadament un 20 % de la dosi total produïda per les irradiacions naturals.

Hi ha altres fonts d'irradiació d'origen humà que contribueixen a la irradiació de la població. Aquestes fonts són, per exemple: els rellotges o els anuncis lluminosos, els aparells de televisió, el vol d'altura, els aparells de

radioescòpia de les sabateries i les bombes nuclears, que destaquen per la seva repercussió.

La radiologia mèdica augmenta del 20 % al 100 % la dosi de radiacions naturals. L'organització sanitària americana *The Food and Drug Administration* estima que més del 90 % dels americans es fan una o més exploracions radiològiques anuals.

Les radiacions ionitzants són aquelles que són capaces de ionitzar un àtom. La ionització ocorre quan un dels electrons de l'òrbita d'un àtom ha estat alliberat. L'àtom residual que està carregat positivament s'anomena catió i l'electró alliberat anió. Aquesta mena d'irradiació capaç de generar ions i d'alterar el procés de la vida s'anomena radiació ionitzant. Els Raigs X i les partícules Beta són exemples d'irradiacions ionitzants.

Les radiacions ionitzants transfereixen energia a tots els materials amb els quals interaccionen. Aquesta energia dipositada als teixits humans provoca el trencament de l'estructura atòmica i quan aquesta és essencial per al funcionament normal de la cèl·lula, l'esmentada cèl·lula mor. En alguns casos, com en la radioteràpia per al càncer, aquesta acció és beneficiosa i contribueix a la destrucció de cèl·lules tumorals, per bé que també se'n lesionen de sanes.

S'ha demostrat que la lesió produïda per les radiacions ionitzants és acumulativa i que hi ha una relació lineal entre exposició i efecte de les radiacions.

Els òrgans més sensibles a les radiacions són els teixits hematopoètics, les gònades, pell i ulls; per bé que, pel que fa a radiacions utilitzades com a diagnòstic, destacarem els efectes sobre gònades, que són risc d'esterilitat i l'aparició d'alteracions cromosòmiques.

Un altre aspecte negatiu de les radiacions és el seu efecte cancerigen, d'aquesta manera s'ha descrit una incidència més gran de leucèmies en radiòlegs, supervivents d'Hiroshima i Nagasaki, en malalts irradiats per malaltia no neoplàsica com algunes afeccions reumàtiques i en nens que han estat irradiats en la fase fetal intrauterina. També destaca la freqüència més gran d'antecedents d'irradiació cervical en càncer de tiroides en el nen. Igualment a Hiroshima la incidència global del càncer va ser del doble respecte la població normal.

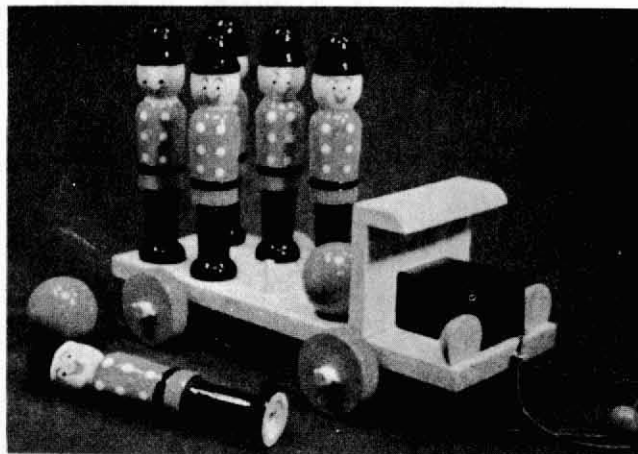
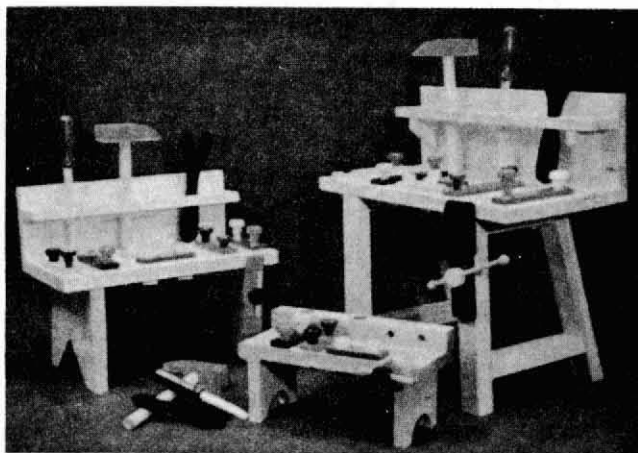
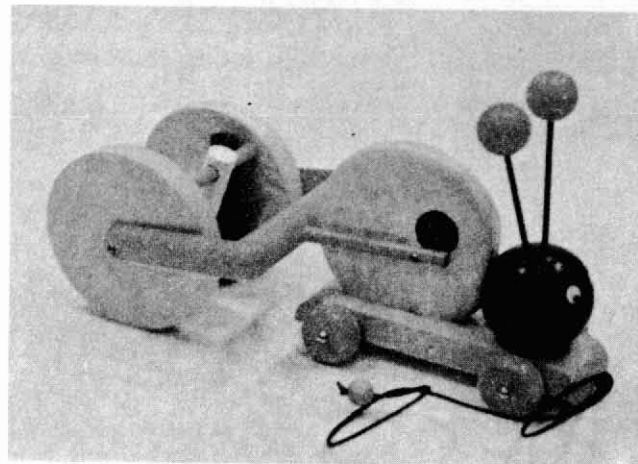
Revisant la història de la radiologia pediàtrica veiem de quina manera després del descobriment de Röntgen el 1895, el mètode d'exploració amb Raigs X va ser ràpidament aplicat als nens.

Si l'any 1896, només es van efectuar dues publicacions sobre radiologia pediàtrica, el 1897 van passar a 14 i durant els 12 anys posteriors es van

joguines
de
fusta

Torreria Constanza, s.l.

PUIG de TERRADES, 4 i 6
TELÈFONS
859 06 93 i 859 00 26
APARTAT 62
TORELLÓ
(BARCELONA)

in-3:

publicar 276 articles pediàtrics. El 1910 es publica el primer llibre de radiologia pediàtrica per Roth, pediatra americà. Tot això demostra el ràpid apogeu d'aquesta especialitat.

És probable que les indicacions per a un examen radiològic en un nen no poden definir-se exactament, però és evident que la indicació ha de ser efectuada per un pediatra en consulta amb un radiòleg, i el motiu bàsic és identificar la malaltia i prescriure'n el tractament més correcte. Si aquestes idees es poguessin aplicar a cada cas, sembla probable que podrien eliminar-se del 20 al 30 % dels examens radiològics sense prendre'n cap informació diagnòstica.

S'han d'evitar exploracions innecessàries ja que hem de sotmetre el nen a una radiació ionitzant que és un verí potencialment maligne i que s'acumula silenciosament.

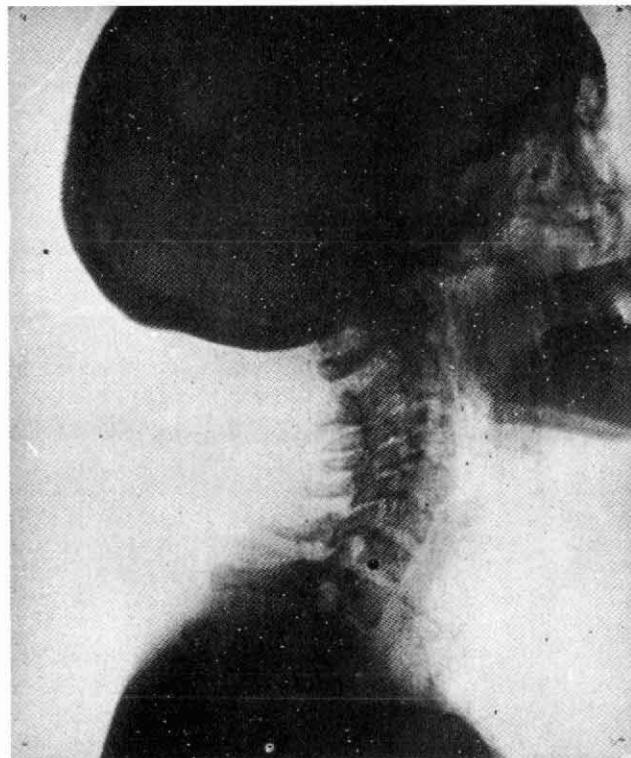
Són més perillosos els procediments diagnòstics que exigeixen un nombre més gran d'exposicions repetides i efectuades freqüentment durant llargs períodes, especialment si les gònades es troben al camp d'irradiació.

Les pielografies són les radiografies de risc potencial més gran a què actualment se sotmeten els nens. En aquesta exploració, malgrat que s'utilitzen plaques de plom, els ovaris no estan adequadament protegits. A més, a cada examen s'efectuen de 4 a 6 plaques i es repeteix periòdicament el control d'infecció urinària crònica a través de diversos anys. També representa un risc important la pràctica de trànsit digestiu pel nombre de plaques que s'efectuen. En els dos casos d'exploració i en tots els que les gònades es trobin pròximes al camp d'irradiació s'han de protegir els genitals amb plaques de plom.

Altres exploracions de risc, sobretot per la seva repetició, són les que s'utilitzen en el diagnòstic i en el control radiològic de malformacions de columna vertebral, malucs i peu; de la mateixa manera que també de malalties pulmonars com ara tuberculosi i asma. De vegades aquestes exploracions se sol·liciten rutinàriament i s'hauria de valorar a cada moment la seva estricta necessitat per al control del pacient.

Evidentment, considerem ineficaç la pràctica de la radiografia de tòrax en revisions escolars efectuada gairebé sempre amb un feix de Raigs X mal delimitat i amb poca definició, cosa que condiciona una radiologia corporal significativa amb els riscos de càrrega radiogenètica i potencial acumulatiu, i de què s'obté una radiografia de pèssimes característiques.

Quant a la pràctica de Radioscòpia toràcica, tan utilitzada en altre temps i fins i tot considerada pels pares imprescindible en una visita pediàtrica, es reserva avui en dia a molt escasses condicions en què calgui observar el

moviment del diafragma o el desplaçament del mediastí en una exploració funcional. Hi ha aparells de Radioscòpia telecomandats i amb intensificador d'imatge que, a més de millorar el rendiment en qualitat, suposen una exploració amb menys risc per al pacient i el radiòleg.

Una Radiografia de tòrax efectuada amb un aparell de Raigs X convencional suposa per al nen una irradiació 20 cops menor a la d'una radioscòpia i amb un rendiment molt superior. Es considera que es poden practicar en un nen un nombre de 6 plaques a l'any sense que suposin un risc important.

Des de fa diversos anys la legislació d'alguns països va prohibir la utilització de Raigs X per comprovar l'ajustament de les sabates, que produeix una irradiació directa i important sobre les gònades.

Com a darrer punt destacarem la radiosensibilitat del fetus que és més important com més jove és, i amb una incidència més gran d'alteracions cromosòmiques i de malformacions, sobretot de sistema nerviós, en els fills de mares irradiades durant el primer trimestre de gestació.

Un fet important i poc apreciat en l'exposició d'un nen a les radiacions ionitzants és que el nen té una llarga vida per davant i és per això el més vulnerable de tots els pacients enfront els efectes acumulatius de les radiacions que se li poden anar fent a través de la seva vida fetal, infància, pubertat, edat adulta i vellesa.

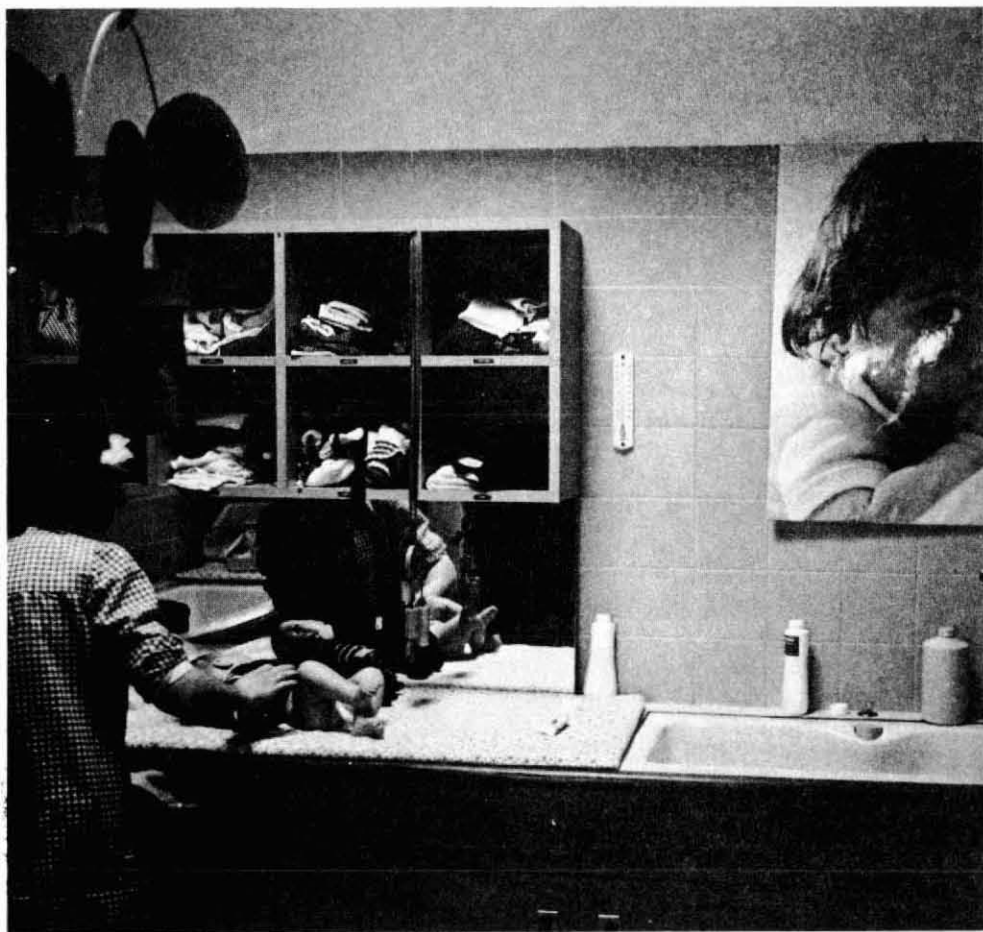
És probable que els efectes acumulatius d'exposicions realitzades a diferents edats poden ser perjudicials i que abundants irradiacions durant la infància predisposin al càncer en alguns individus.

I.B.S.

*Metge Adjunt S. Pediatria
Hospital S.C. i Sant Pau.
Barcelona.*

LA MORBILITAT SOMÀTICA INFANTIL RELACIONADA AMB LA GUARDERIA

J. BRAS, J. RIPOLL, C.A. WENBERG i altres pediatres de la Societat Catalana de Pediatria.

És prou conegut i demostrat que hi ha una incidència més gran d'infecció (sobretot la de vies respiratòries superiors) en els nens que van a la guarderia, respecte els que viuen a casa seva. Això ha conduït i encara duu una bona part dels pediatres assistencials a oposar-se que els nens vagin a guarderies.

Davant d'aquest fet creiem que cal remarcar alguns matisos:

- No s'ha comprovat un augment en la patologia greu sinó només en la banal, tot i que en rares ocasions la repetició de patologia banal en lactants pot deteriorar el seu creixement i desenvolupament.
- Els nens que no han assistit a guarderies presenten una incidència més gran de patologia infecciosa banal quan ingressen al parvulari. El problema, doncs, sembla inevitable: quan el nen deixa el domicili familiar i inicia la seva convivència en un grup de nens s'infecta més durant un breu període de temps en què va realitzant la seva adaptació immunològica al nou ecosistema, és dir, el seu aprenentatge immunològic. La immaduresa del sistema immunitari del nen petit no s'ha traduït, fins ara, en un augment observable de patologia temible.
- El problema que es planteja realment a la guarderia és el de la seva capacitat d'evicció de nens afectats de malalties transmissibles. Això sempre serà difícil mentre públicament es presenti la guarderia com un simple servei social d'ajut a la mare treballadora, i no s'expliqui que es tracta d'un centre on s'acullen nens, amb unes necessitats i uns drets, coneguts per tots, malgrat que el sistema laboral vigent no els respecti.

En cap cas una guarderia ha de ser una infermeria: el nen sa té dret que un altre nen diagnosticat d'encomanadís no l'infecti, i el nen malalt té el dret de romandre a casa, igual que els adults, i evidentment amb la cura dels seus familiars en aquest moment en què més els necessita. Els pediatres preocupats per la infància no podem seguir tolerant que els nens siguin la víctima propiciatòria del problema socioeconòmic que d'això se'n deriva. I creiem que això s'ha de dir públicament perquè ho escoltin els sectors socials que poden modificar aquesta situació.

Extret de la ponència «Una visió pediàtrica de les guarderies» presentada a les Primeres Jornades Luso-Espanyoles de Pediatria Social, celebrades els dies 6 i 7 de desembre del 1982 a Lisboa.

• El control pediàtric a què obliga l'assistència a una guarderia facilita un diagnòstic precoç correcte de les patologies evolutives (p. ex. neurològiques, ortopèdiques, sensorials...). En aquest cas, doncs, s'ha de convenir que la guarderia ajuda a la prevenció de seqüeles derivades d'un diagnòstic tardà, sobretot en els casos de falta de cobertura pediàtrica assistencial correcta a la família.

Però a més a més a la guarderia es potencia la rehabilitació del nen diagnosticat i de la seva família, a través de la connexió amb els metges que duen el cas.

• La guarderia ha de ser en gran mesura una *escola de pares* (sobretot en el cas de les classes socioculturalment baixes) i això contribueix enormement a la promoció de la salut i a la prevenció de la patologia *social*. Penseu en els àmbits d'alimentació, vacunes, higiene corporal i del vestit, la creació d'hàbits sans, l'orientació sobre joguines, sobre l'educació dels esfínters, l'evitació d'accidents domèstics...

Per acabar: si una guarderia funciona correctament no solament no és causant de patologia, sinó abans que res és un gran ajut per a la prevenció i la promoció de la salut infantil.

J.B. - J.R. - C.A.W.

I JORNADES LUSO-ESPANYOLES DE PEDIATRIA SOCIAL

CONCLUSIONS DE LA TAULA RODONA SOBRE GUARDERIES.

Cada família tria, al seu parer, el millor model d'atenció per als seus fills petits dins les possibilitats que la societat li ofereix.

Les guarderies, tant si treballen correctament com incorrectament, mai seran l'única solució possible, ni la *panacea*. El nen sa, per exemple, té dret a que un altre nen diagnosticat d'encomanadís no l'infecti i el nen malalt té el dret de romandre a casa igual que els adults, i evidentment amb la cura dels seus familiars en aquest moment en què més els necessita. Això comporta problemes socioeconòmics que les estructures socials han de resoldre per tal d'evitar que l'infant continui essent, com fins ara, la víctima propiciatòria silenciosa.

Per tal que una guarderia funcioni correctament és necessari:

1. Unes condicions objectives de local i utilatge que han de ser controlades i reglamentades per l'Administració d'acord amb criteris tècnics solvents.
2. La totalitat del personal que es responsabilitza de la cura dels infants ha d'estar capacitada adequadament o professionalitzada.
3. Una guarderia correcta irradia formació i sensibilització sanitària i educativa, als infants, les famílies i la comunitat a qui abasta, en aspectes tan transcendents com l'alimentació, la higiene, les vacunes, la creació d'hàbits per a la salut, l'educació esfinteriana, la prevenció d'accidents, l'estimulació cognitiva i afectiva adequades, la salut mental i sexual, el repòs, etc.

Tot això justifica sanitàriament, social i econòmicament, l'elevat cost d'inversió i manteniment que suposa una guarderia correcta.

Ben al contrari, invertir en guarderies de funcionament precari o incorrecte suposa crear nous problemes de salut física, mental i social, i per tant és una inversió injustificable tant sanitàriament com social i econòmicament.

4. La supervisió sanitària de la guarderia té com a objectiu vetllar la salut de l'infant en el moment del seu ingrés i tot al llarg de la seva estada, i també mantenir el funcionament del Centre de manera que li garanteixi un desenvolupament sa. La seva missió és doncs preventiva i educativa, no assistencial. Treballarà en col·laboració amb els altres tècnics assessors del Centre per tal que la salut (física, mental i social) dels infants i les famílies a qui acull, sigui potenciada al màxim.

Es concretarà en:

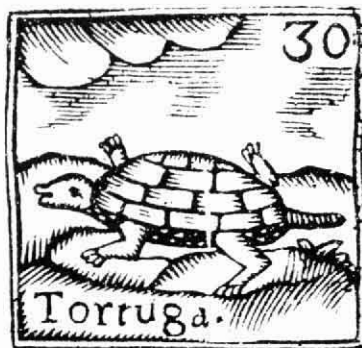
- a) Revisió pediàtrica inicial i seguiment dels patrons de creixement, desenvolupament i immunització.
- b) Control dietètic.
- c) Elaboració dels objectius d'educació sanitària per a cada edat.
- d) Elaboració d'una pauta de símptomes-guia de malalties transmissibles que obliguen l'evicció de l'infant.
- e) Col·laboració en la rehabilitació especial en casos d'infants amb «handicap».
- f) Control de la higiene i seguretat del local i utilatge.
- g) Revisió mèdica inicial i periòdica del personal.
- h) Connexió amb la xarxa sanitària local.

5. Atès el buit i la inadequació de la legislació i normatives vigents actualment pel que fa a guarderies, instem als Poders públics d'ambdós països, que actualitzin la legislació pel que fa al cas.

Aquestes conclusions es comuniquen als respectius Presidents de les Seccions de Pediatria Social, de Portugal i d'Espanya per tal que les adrecin als organismes pertinents.

Lisboa 7 de desembre de 1982

JOAN AMADES

La Tortuga

Heus ací que una vegada la tortuga va voler anar a oir missa a Montserrat i tot xanoxano i ara un pas ara un altre va sortir de Barcelona camí de Montserrat.

En arribar a la Creu Coberta va trobar-la la llebre, que anava corrents i de pressa com una boja i en veure-la es va deturar i va preguntar a la tortuga cap on anava. En saber que anava a missa a Montserrat li digué que ella també, però li va doldre de no poder fer el viatge plegades, puix que ella era camallarga i la tortuga tan gansonera. Li va fer mil reverències i raonaments i la va deixar.

Cames ajudeu-me en arribar al pont d'En Rabassa la llebreta de tan córrer va agafar set i es va deturar i busca que busca va estar tres hores cercant una font i no en va trobar cap.

Mentrestant, la tortuga va passar pel pont i camí ral amunt. En arribar a Collblanc la va tornar a atrapar la llebre, que li va explicar que s'havia deturat a beure sense trobar cap font i cames ajudeu-me la va tornar a deixar. En arribar a Sant Joan la llebre no podia més i com que era camallarga i no li venia de mil passes més o menys se'n va anar a beure al Llobregat i, mentrestant, la tortuga trico-trico anava fent camí.

La llebre es va fer un tip d'aigua tan fort, que amb la panxa plena com una bóta no es podia bellugar i es va ajeure de panxa al sol per veure si se li rebaixava la panxa. I la tortuga, camina que caminaràs sense deturar-se i sense córrer, anava seguint el seu camí.

38-fàn

Vet aquí que aquest cop us presentem un recull de contes ben particulars. Més que contes són faules d'animals recollides per en Joan Amades (1). Ell mateix ens diu en una breu nota introductòria d'aquest llibre: «Els vells havien compost els bestiaris, els llibres on havien dibuixat els animals més principals i sobretot els exòtics desconeguts a Europa i a més a més dels gravats se n'explicava llur vida, orígens i facècies, pintat tot amb una gran fantasia i amb molt poca realitat. Els bestiaris eren estimadíssims, puix que eren font d'erudició i saviesa...» (2).

Quan voldreu explicar les faules d'aquest bestiari (del qual us en presentem la part que ens ha semblat més adequada per a nens petits) no oblideu que us faran un bon servei explicades com i quan feien els antics: «...la saviesa consistia en conèixer un bon plec de rondalles i en tenir bona dienda o gràcia explicativa que les fes ben escoltadores i que els donés el relleu didàctic que contenien per elles mateixes i que les raonava.» (3).

Pel que fa a la tria, podeu veure que tant n'hi ha d'animals de casa nostra com d'animals de fora o exòtics, animals grossos i animals petits...

Ara, expliqueu les faules, feu-les dibuixar, parleu del que volen dir i no oblideu de saber buscar les ocasions per explicar-les.

ROSER ROS

(1) AMADES, JOAN «Auca de les faules d'Isop. Auca de les bèsties.» Barcelona, Ed. Selecta, 1981.

(2) llibre citat pàg. 106.

(3) llibre citat pàg. 18.

Si estava tan bé prenent el sol, que la llebre es va adormir i quan es va despertar era tal i quina hora i altra vegada cames ajudeu-me cap amunt i corre que correràs va agafar una suada que semblava que nedés en comptes de caminar. I la llebre es va dir que no podia pas córrer tant perquè s'escaldaria i va creure a bé reposar una estona a l'ombra. Mentrestant, la tortuga de mica en mica no parava de fer la seva via.

Quan la llebre es va haver ben dessuat decidí emprendre altra vegada el camí i no parar fins a Montserrat passés el que passés. I mentre corria tot era pensar en aquella tanoca de tortuga que encara devia estar als afores de l'Hospitalet. Però heus ací que en arribar al peu de l'església es topa amb la tortuga que en sortia. Tota parada li va preguntar d'on venia i a on anava i la tortuga li va contestar: que venia de missa i que se'n tornava a Barcelona. La llebra li digué que ella aleshores hi anava a missa, però la tortuga li féu saber que havia arribat a misses dites que fins l'endemà no en podria oir.

La Llebre

Les llebres i els gossos havien estat grans amics i sempre anaven plegats i mai no es deixaven per a res. Heus ací que un dia de molta calor van passar per la vora d'un estany i els gossos tenien ganes de banyar-se i van encarregar a les llebres que mentre ells es banyaven elles, que no volien fer-ho, els guardessin les espadenyas per poder seguir el seu camí quan estiguessin llestos. Però les llebres, així que van veure els gossos en remull i ben lluny de la riba, es van calçar les espadenyas dels gossos i cames ajudeu-me. Quan els gossos se'n van adonar, elles ja qui sap on eren.

Per això les llebres corren tant, perquè duen dos parells d'espadenyas, les seves i les dels gossos. I des d'aleshores els gossos tenen un odi a mort a les llebres i les persegueixen tant com poden per lladres.

L'Esquirol

L'esquirol la sap molt llarga. Heus ací que un dia van sortir a passejar plegats el gos i l'esquirol amb gran camaraderia. Caminant caminant se'ls va fer vespre i van creure que es trobaven massa lluny de poblat per a tornar-hi a les fosques i que la cosa millor que podien fer era quedar-se a passar la nit al bosc. L'esquirol es va enfilar dalt d'un arbre i el gos es va quedar a la soca.

La guilla, des de qui sap on, va sentir l'olor de l'esquirol i es va fer el càrrec de fer un bon sopar i el va anar a trobar i li va dir que en veure'l tan bufó i tan graciós li voldria fer un petó però allí tan alt com estava no hi podia pas arribar i li digué que baixés que el besaria. L'esquirol, tot fent el vergonyós, va dir-li que se'n donava vergonya i que anés a preguntar al seu pare, que era a l'altre costat de l'arbre, si li sabia greu que li fessin un petó. Quan la guilla el va sentir va obrir l'ull pensant que es menjaria dos esquirols el pare i el fill i li va mancar temps per a voltar l'arbre i anar a trobar l'esquirol pare, però va trobar-se amb el gos, que, nyac!, amb una mossegada la va matar per murrieta.

El Galàpet

És anomenat també gripau i tòtil. Diuen que és esclopaire, que a penes se'n troben dos de seguida entaulen conversa de l'ofici o del negoci dels esclops. La gent creu que quan canten diuen:

«Tòtil,
tens esclops?
Jo sí, jo no,
jo tampoc.»

Per a treballar la fusta en fer els esclops escalfen les eines al foc i, com que són molt mandrosos de fer-ne, així que es troben dos gripaus de seguida l'un pregunta a l'altre si té foc perquè n'hi doni una mica i l'estalvi d'haver-ne d'encendre. I aleshores dialoguen així.

«Tòtil, tens foc?
Jo sí, jo no,
jo tampoc.»

La gent d'Olot són gent d'esclops i aquesta ciutat de la Garrotxa sembla que és el millor mercat per a vendre esclops i tots els gripaus hi van a fer negoci.

Quan un tòtil va de camí i en troba un altre de seguida li pregunta si va a Olot per tal de fer el viatge plegats i anar tots dos més acompanyats. I aleshores pregunten:

«Tòtil, vas a Olot?
Sí que hi vaig
a vendre esclops.»

El Conill

El conill és considerat com a molt amic de la granota. Un dia que tots dos s'estaven prenent el sol a la vora de l'aigua, tot d'un plegat es va posar a ploure i la granota va convidar el conill que anés a soplujar-se al seu jaç, mentre ella se n'anava cap al seu cau. El conill, en veure que la granota, per tal de no mullar-se, es tirava a l'aigua, es va fer un tip de riure tan gran que se li van estripar les galtes de tan obrir la boca. I per això, encara avui, és la bèstia que té la boca més grossa i que té menys galtes.

La Guineu

La guineu, per murrieta i per lladreta, va ésser castigada a ésser la guardaempriu del cel, o sigui la que netejava i buidava les comunes i curava de tot aquest negoci, però amb les seves traces y manyes i amb les seves murrieries i arteries un dia es va escapar i no l'han vista més. Però encara que ja fa molts anys que ha deixat l'ofici encara se li coneix i per això és tan pudenta i fastigosa.

La Rata

Les rates barcelonines s'aplegaven al carreró de Sota Muralla, pas estret que hi havia entre la muralla de mar al darrera de les cases del carrer de la Mercè, on avui s'escau el passeig d'en Colom. Sota de la muralla hi havia uns grans magatzems, que era on elles vivien, però les grans assemblees les tenien a la via pública per tal de no haver d'anar a raure a casa de cap de les assembleistes. Estaven perfectament organitzades, tenien la seva reina i tot un seguit d'altres dignitats i càrrecs. Quan es produïa una defunció el càrrec de la difunta era elegit per parer i vot de l'assemblea. No podia optar a cap càrrec important la rata que no hagués fet set viatges a l'Amèrica, puix que la categoria i la dignitat social entre elles s'adquiria viatjant i prenent l'experiència que comporta el navegar. Anaven i venien d'Amèrica amb els velers que feien la ruta amb la mateixa facilitat que un barceloní d'avui pren el tramvia per anar a Gràcia. A cada viatge els creixia la cua un gruix de dit i per la llargada de la cua se sabia els viatges que havien fet i el seu grau de dignitat ciutadana com a rata. La que tenia la cua més llarga era la reina. L'afany reformador de la ciutat va tirar les muralles a terra i va esbarriar la població de rates, que en escampar-se sembla que van perdre la cohesió ciutadana que tenien, puix que dins les clavegueres, lluny de la mar i dels vaixells, la vida és tota una altra cosa.

FONTSERE - COMA, S.A.

*joquines
educatives*

Balmes, 18 - Tel. 859 00 90 - TORELLÓ

informacions

ASSOCIACIÓ DE MESTRES ROSA SENSAT

Cursos 2on Trimestre 82-83

El programa dels **Cursos** que es faran a l'Associació de Mestres R.S. durant el període **Gener-Març 1983** el trobareu als locals de l'Associació, a partir de la primera setmana de Gener.

Subvenció de la Generalitat

Amb satisfacció us comuniquem que, acollint-nos al Decret de la Generalitat 185/1982 del 15 de juny, vàrem demanar subvenció per als Cursos, Grups de Treball i converses pedagògiques, de Formació Permanent de Mestres, subvenció que ens ha estat concedida i que significa un sensible abaratiment de la matrícula dels Cursos i poder disposar del material necessari per l'activitat dels Grups de Treball.

2on Premi ROSA SENSAT de Pedagogia

PROJECTE REEDUCATIU PER AL MENOR INADAPTAT:
RESPOSTA A UN REpte PEDAGÒGIC.

EMILI AGUILERA. RAMON ANGLÈS. RAMON CRESPO.
AGUSTÍ LARRAÑAGA. ELVIRA MOLINERO. Ma. JESÚS PEÑA.
JOSEP Ma. PIJOAN. Ma. ROSA VINUESA. JORDI ISÀS.
del **Centre Urbà de Rubí**.

El dia 3 de desembre del 1982 es lliurà el segon premi «Rosa Sensat» de Pedagogia. Fou atorgat al treball elaborat pel col·lectiu d'educadors del Centre Urbà de Rubí: *Projecte reeducatiu per al menor inadaptat: resposta a un repte pedagògic*. Féu la presentació del treball premiat Jaume Funes, el qual, bon coneixedor del tema, parlà amb gran delicadesa i estima buscant sempre la paraula justa, en una exposició profunda i apassionada en la que deixà clara la situació legal sobre la marginació i els intents, ail·lats encara, d'oferir una alternativa vàlida a les institucions que encara avui vetllen per aquest tipus de problema.

Des d'**In-fàn-ci-a** voldríem encoratjar-vos a participar en el proper premi *Rosa Sensat* de Pedagogia, perquè estem convençuts que hi ha un bon nombre d'experiències fetes en equip que a tots ens ajudaria molt conèixer-les. Els nens petits i les institucions que en tenen cura són també un tema marginal o *marginat* del que es poden dir moltes coses.

La nostra biblioteca creix...

La nostra biblioteca, especialitzada en el camp de l'educació, rep habitualment publicacions de les editorials, dels autors, dels amics... que col·laboren, d'aquesta manera, a ampliar les possibilitats de consulta dels molts lectors que utilitzen la biblioteca. Periòdicament anirem donant-vos notícia de les publicacions que rebem i que fan referència a les primeres edats.

Hem rebut...

- **Bassó, F.** CATEQUESI PER A PETITONS (fins a sis anys). Sector Pastoral St. Gervasi. Barcelona, 1980.

ED. CEAC

- **Pavey, Don.** JUEGOS DE EXPRESIÓN PLÁSTICA. Barcelona, 1982.
- **Newson, J. i E.** JUGUETES Y OBJETOS PARA JUGAR. Barcelona, 1982.
- **Major, S. Walhs, M.A.** ACTIVIDADES PARA LOS NIÑOS CON PROBLEMAS. Barcelona, 1982.
- **Hagstrom, Julie.** JUEGOS DE VIAJE. Barcelona, 1982.
- **Secadas, F. i Musitu, G.** PSICOLOGIA EVOLUTIVA. EDAD 1 AÑO. Barcelona, 1982.

ED. PLANETA

- **Lindgren, B. i Erikson, E.** MAX Y EL OSITO. Barcelona, 1982.
- **Lindgren, B. i Erikson, E.** MAX Y EL COCHE. Barcelona, 1982.
- **Lindgren, B. i Erikson, E.** MAX Y EL PASTELITO. Barcelona, 1982.

P.U.F.

- **Sinclair, Stamback, Lézine.** LES BÉBÉS ET LES CHOSES, OU LA CRÉATIVITÉ DU DEVELOPPEMENT COGNITIF. Paris, 1982.

Hem comprat...

- **Alana, M. Jesús.** ¿ES FELIZ UN NIÑO EN LA GUARDERÍA? Madrid, 1982. Ed. Narcea.
- **Balestra, G.-Boveri, B.-Ruspini, R.F.** RECERCA A L'ESCOLA. SOCIALITZACIÓ I ORGANITZACIÓ. Col GUIX. Ed. Graó. Barcelona, 1982.
- **Borja, M.** EL JOC, EINA PEDAGÒGICA A CATALUNYA. Ed. Hogar del Libro, Col. Nadal. Barcelona, 1982.
- **Fantini, Alvino E.** LA ADQUISICIÓN DEL LENGUAJE EN UN NIÑO BILINGÜE. Ed. Herder. Barcelona, 1982.
- **Galí, A.** HISTÒRIA DE LES INSTITUCIONS I DEL MOVIMENT CULTURAL A CATALUNYA, 1900-1936. Fundació A. Galí. Barcelona, 1982.
- **Guilmain, E. i G.** EVOLUCIÓN PSICOMOTRIZ DESDE EL NACIMIENTO HASTA LOS 12 AÑOS. Ed. Médica y Técnica. Barcelona, 1981.
- **Kent, L.-Basil, C.-del Río, M.J.** P.A.P.E.L. (Programa para la Adquisición de las Primeras Etapas del Lenguaje).— Ed. Pablo del Río. Madrid, 1982.
- **Kreusch-Jacob, D.** LA MÚSICA EN LA EDUCACIÓN PREESCOLAR. Ed. Anaya. Madrid, 1982. (orig. alemany 1975).
- **Malagarriga, T.-Busqué, M.** LA MÚSICA AL PARVULARI I AL JARDÍ D'INFÀNCIA. Abadía de Montserrat. Barcelona, 1982.
- **OCDE.** FINLANDE (EXAMENS DES POLITIQUES NATIONALES D'EDUCATION). Paris, 1982.
- **OCDE.** L'ENFANT EN JEU. Paris, 1982.
- **Orellana-Pizarro, L.J.** EL MATERIAL DEL DESENVOLUPAMENT SENSORIAL. Ed. Rosa Sensat (Dossiers). Barcelona, 1982.
- **Righi, Odette.** DALL'ASILO ALLA SCUOLA DELL'INFANZIA. BOLOGNA 1840-1970. Ed. Capelli. Bologna, 1979.

Espai per a una creativitat sense límit

44-a

**CERES, PINTURES DE DIT
AL SERVEI DE L'ENSENYAMENT**

MANLEY®

2on Congrés Mundial de Psiquiatria del Lactant

EL BEBÈ EN UN MÓN QUE CANVIA

Cannes (França) 29 de Març - 1 d'Abril del 1983

El desenvolupament del nen en relació al medi. Modificació de les estructures familiars pel que fa a les noves pràctiques educatives i al canvi en les diferents maneres de viure.

Per a més informació adreceu-vos a:

Centre Pilot Arcàngel St. Gabriel (secció Tractament precoç).

Zona Tres Pins, s/n. Montjuich.

Barcelona-4.

III Curs de Reciclatge per a educadors d'Escola Bressol

Organitza: I.C.E. Universitat Autònoma de Barcelona.

Objectiu: Adreçat als professionals d'Escola Bressol, es proposa afegir un cos de continguts teòrics a partir de la reflexió col·lectiva de la pròpia pràctica.

Durada: Novembre del 1982-Abril del 1983

Per a més informació adreceu-vos a:

Secretaria de l'I.C.E. Av. Pare Claret, 171. Barcelona.

PREMI RAMON LLULL D'EXPERIÈNCIES EN EL CAMP EDUCATIU

(7na. convocatòria) 1982

I.C.E. de la Universitat Autònoma de Barcelona i Caixa de Barcelona.

Termini de presentació de sol·licituds i Memòries: *1 febrer 1983.*

Per a més informació adreceu-vos a les entitats convocants.

cop d'ull a revistes

Pedagogia

- ESCOLA NOVA.— MARC HISTÒRIC I RECURS DE TEXTOS. «*Perspectiva Escolar*» núm. 68 (monogràfic).
- APLICACIÓ DEL FOLKLORE A L'ACTIVITAT ESCOLAR. UNA APROXIMACIÓ BIBLIOGRÀFICA. Dolors Comas d'Argemir. «*Perspectiva Escolar*» núm. 69. pp. 24-27.
- ANÁLISIS DE LA INTERACCIÓN AMBIENTAL EN EL AULA. UNA INVESTIGACIÓN EN EL PARVULARIO. Fernando Hernández-Juana M.ª Sancho. «*Infancia y Aprendizaje*» núm. 16, pp. 111-120.
- EL PREESCOLAR, EL RITMO Y LA EXPRESIÓN CORPORAL. Rodolfo Lamarca López. «*La Escuela en Acción*» núm. 10.429, juny 1982, pp. 38-39.
- LA AUTONOMÍA COMO OBJETIVO DE LA EDUCACIÓN: IMPLICACIONES DE LA TEORÍA DE PIAGET. Constance Kamii. «*Infancia y Aprendizaje*» núm. 18, pp. 3-32.
- DIDÀCTICA DEL CATALÀ A PREESCOLAR. Josep M. Artigal-Remei Camps. «*Guix*» núm. 60, pp. 19-22.

Psicologia

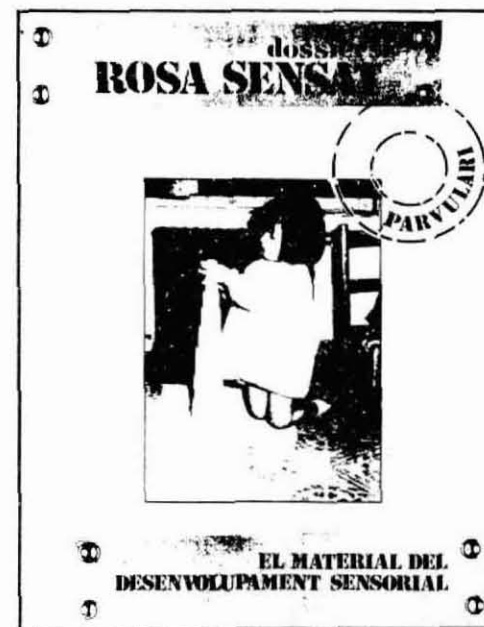
- LA DETECCIÓN PRECOZ A L'ESCOLA BRESSOL. Isabel Ferrer. «*Perspectiva Escolar*» núm. 69. pp. 39-41.
- LA PERCEPCIÓ DEL NEN DE TRES A SET ANYS. Luisa Fernández. «*Perspectiva Escolar*» núm. 69. pp. 42-47.
- NIÑOS EN CASAS-CUNA. Félix López. «*Infancia y Aprendizaje*» núm. 16. pp. 81-93.
- ADAPTACIÓN RECÍPROCA NIÑO-NODRIZA. Nathalie Loutre. «*Infancia y Aprendizaje*» núm. 16. pp. 95-99.

Societat

- EL NIÑO ICÓNICO: EL NIÑO PERSONAJE DE LOS «MEDIA» FRENTE AL NIÑO REAL. Marie-José Chombart de Lauwe. «*Infancia y Aprendizaje*» núm. 17. pp. 105-114.
- EL DIVORCIO VISTO POR LOS HIJOS. E. Mavis Hetherington. «*Infancia y Aprendizaje*» núm. 18. pp. 53-64.

dossiers ROSA SENSAT

- Aquest nou dossier, amb una part expositiva i una altra pràctica, ens presenta diferents activitats per a la manipulació de materials.

biblioteca

Juguem cantant - 2

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1981. Col. L'ocell de paper.

Un recull de cançons fet amb un ordre acurat. Recordem el que es deia en l'advertiment del núm. 1 de JUGUEM CANTANT:

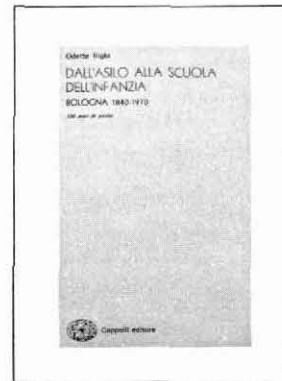
«per a la mainada dels nostres temps, cantar es va tornant cada vegada més natural. Sortosament desapareixen tonades i lletres banals, i són molts els qui es preocupen de proporcionar als nens i nenes, des dels seus primers anys escolars, cançons que els vagin formant el gust.»...

El fruit que se'n pot treure d'aquest llibret depen de l'ús que se'n faci. O bé es poden prendre com unes cançons de més, triant la que sembli millor al moment. O bé hi ha una altra manera més eficaç de servir-se'n, que és cantar-les seguint l'ordre de coneixements graduats de pentàtona.

DE ORELLANA-PIZARRO, L. Juan. **El material del desenvolupament sensorial.** Ed. Rosa Sensat. Barcelona, 1982.

L'aportació de la pedagogia Montessori a l'educació dels nens més petits és un valor permanent que cal revitalitzar en la nostra pràctica quotidiana. La nova publicació de la col·lecció «Dossiers» de Rosa Sensat, conté una recopilació dels més destacats materials del mètode Montessori agrupats segons el *sentit* a l'educació del qual van dirigits: el sentit òptic, del tacte, del gust, de l'olfacte, de l'oïda. Es fa una descripció de la naturalesa de cada material, del color, forma i dimensions. S'explica la forma de presentar-lo als nens, els diferents tipus d'exercicis i la seva finalitat educativa. Els mestres d'Escola-Bressol i Parvulari han de trobar en aquesta obra, senzilla i pràctica, una eina molt útil per al seu quefer diari.

RIGHI, Odette. **Dall'asilo alla scuola dell'infanzia.** Bologna 1840-1970. Capelli editore. Bologna, 1979.

Cent trenta anys d'història de les institucions destinades a l'acolliment i educació dels nens petits a Bolònia, Itàlia: l'Escola Bressol (asilo) i el Parvulari (scuola dell'infanzia). Una visió ordenada de diferents aspectes al llarg dels anys, les concepcions ideològiques, l'educació en front de l'assistència, la legislació, la formació del personal, la gestió pública, les construccions, el coneixement dels nens, la programació didàctica i les raons per les quals s'han anat adoptant els diferents criteris. No podem oblidar que Bolònia ha estat pionera en el camp educatiu i concretament en l'educació de la primera infància.

SINCLAIR-STAMBAK-LÉZINE-RAYNA-VERBA. **Les bébés et les choses.** Paris, P.U.F. 1982.

Sota el títol de «Els bebès i les coses» s'aplega un recull de tres recerques científiques sobre un tema comú: El desenvolupament de la intel·ligència de l'infant entre els *deu mesos* i els *dos anys*. Les autores d'aquestes recerques se situen en el marc de la teoria i l'òptica de Piaget sobre el tema de l'aparició del coneixement en l'infant i la seva evolució.

La reconeguda personalitat científica de les autores i la seva especialització en la psicologia de la primera infància garanteixen una obra important i imprescindible per a tot aquell que desitgi aprofundir en el coneixement de les possibilitats i motivacions dels infants del segon any de vida.

Publicada a l'editorial P.U.F. de París, desitjaríem veure-la traduïda ben aviat a la nostra llengua.

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ DE SUBSCRIPCIÓ

COGNOMS _____ NOM _____

ADREÇA _____

POBLACIÓ _____ D.P. _____ PROVÍNCIA _____

TELÈFON _____

S'inscriu a l'Associació de Mestres «Rosa Sensat» 2.200,— ptes.
Se subscriu a Perspectiva Escolar (10 números) 2.200,— ptes.
Se subscriu a In-fàn-ci-a (6 números) 1.500,— ptes.
(Preus per l'any 1983)

Pagament: per taló adjunt a la Butlleta
Per domiciliació bancària

BUTLLETÍ DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Nom i Cognoms _____

Nom i Cognoms del titular _____

Banc/Caixa _____ Agència _____

Població _____ Província _____

n. compte / llibreta _____

Senyors: Els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta atenguin el rebut que, anyalment els presentarà «Rosa Sensat» a.a.p.s.a. per al pagament de la meva

- inscripció a l'Associació de Mestres «Rosa Sensat»
- subscripció a Perspectiva Escolar
- subscripció a In-fàn-ci-a

(atengueu únicament el rebut d'allò que està assenyalat amb una creu)

(firma)

(ENVIEU EL PAPER SENCER)

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ DE SUBSCRIPCIÓ

COGNOMS _____ NOM _____

ADREÇA _____

POBLACIÓ _____ D.P. _____ PROVÍNCIA _____

TELÈFON _____

S'inscriu a l'Associació de Mestres «Rosa Sensat» 2.200,— ptes.
Se subscriu a Perspectiva Escolar (10 números) 2.200,— ptes.
Se subscriu a In-fàn-ci-a (6 números) 1.500,— ptes.
(Preus per l'any 1983)

Pagament: per taló adjunt a la Butlleta
Per domiciliació bancària

BUTLLETÍ DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Nom i Cognoms _____

Nom i Cognoms del titular _____

Banc/Caixa _____ Agència _____

Població _____ Província _____

n. compte / llibreta _____

Senyors: Els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta atenguin el rebut que, anyalment els presentarà «Rosa Sensat» a.a.p.s.a. per al pagament de la meva

- inscripció a l'Associació de Mestres «Rosa Sensat»
- subscripció a Perspectiva Escolar
- subscripció a In-fàn-ci-a

(atengueu únicament el rebut d'allò que està assenyalat amb una creu)

(firma)

(ENVIEU EL PAPER SENCER)

«ROSA SENSAT»

Còrsega 271,

Barcelona-8

«ROSA SENSAT»

Còrsega 271,

Barcelona-8

ABACUS

S.COOPERATIVA

servei a l'ensenyament

Còrsega, 269 baixos
Tels. 217 44 54 i 217 45 66
BARCELONA-8

Ausiàs March, 16-18
Tel. 302 21 08 (5 línies)
BARCELONA-10

Sucursal Vallès:
Forn, 8
Tel. 725 07 55
SABADELL

Sucursal Sta. Coloma:
Mm. Jacint Verdaguer, 73
Tel. 386 31 40
STA. COLOMA DE GRAMANET

MATERIAL DE CLASSE COMPLEMENTARI DE «LA CLAU» DE ROSA SENSAT.

EXPERIÈNCIES-CICLE INICIAL

El material de les dues caixes

1er Curs d'Experiències

Aquest material correspon als llibres d'Experiències de la Col·lecció «La Clau» de «Rosa Sensat» —Editorial Onda. Està pensat per a facilitar les activitats d'observació i manipulació.

Recull el material necessari per treballar du-

2^{on} Curs d'Experiències

rant el curs, amb excepció dels organismes i d'algun material d'existència corrent a totes les llars.

La seva finalitat és de donar fetes una colla de gestions per a facilitar als mestres la feina de cada dia.